

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k 40 f.
HÍRDETESEK:
A hirdetés első soráért 20 fillér,
minden következő sorért 15 fillér.
Nyitóliter ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 101.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherczeg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, március 6.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Tisza a királynál.
Megjötték a horvátok.
Nem kell a különválás.
Tisza István a királynál.
A t. Házból.
Aktuális emberek.
A próbarendőr és a dzslu-dzslu próba.
Aktuális problémák.
Borzalmas tüzvész.
Tárca: Volt egyszer... Irta: Ewald Károly.

Tisza a királynál.

Arad, március 5.

Ő felsége rosszul választja meg a társaságát. Még mindig Tisza István gróf tanácsait kívánja, nem pedig Holló Lajosét, aki a Neue Freie Presse-ben ma is abbéli hajlandóságát nyilvánítja, hogy a helyzet kulcsának lakatososa legyen. Ő felségét, az ország első gavallérját és a legmagasabb rangú katonatisztet még mindig nem idegeníti el az a sok becstelenség, a mely Ugron Gábor szerint Tisza karakterén száradott és nem undorítja a hullaszag, a melyet a koalícióban Tisza nevének hallatára éreznek. Sőt nem idegeníti el a balsikernek az a következetessége se, amely ennek az alkalmazkodni nem tudó államférfiúnak politikai vállalkozásait kísérte; a király Tiszát hivatta.

De bizonyos, hogy Tisza hiveinek nincs okuk a kihallgatás miatt akkora öröme, mint a minő meghökölést ez az audiencia az elleneseinek társaságában

okoz. Azt a legnehezebb lenne elképzelni s egyszerűen lehetetlen bizonyítani, hogy Tisza István gróf maga vágyódna a politikai pályára. Azóta, hogy a néhai szabadelvű párt fölött a halotti beszédet elmondta, többször lett volna alkalma a visszatérésre. Ha ellenzéki padokra vágyott volna, talált volna kerületre, amely erre szabadság-levelet adott volna. S egészségesebb, hasznosabb ellenzéket nem kaphatna a parlament az ő személyénél, az ő politikai tudásánál. Ha pedig a koalíció támogatására akarta volna magát segítségül adni: erre már rég tárt kapukat kínáltak és kínálnak neki. Sem az egyikre, sem a másikra nem kapott kedvet. Ezt akár az egyik, akár a másik szempontból lehet kárhóztatni, de mindenesetre a szuverén egyéni akarat dolga.

Ha tehát az uralkodói szó, az egyedüli, amelynek fontos érdekek mellett az egyéni akaraton hatalma lehet, Tisza István grófot a politikai mezőre hívja, akkor nem Tisza Istvánnak van szüksége a politikára, hanem megfordítva. Sőt az is valószínű, hogy valamely tövises és kevés népszerűséget kínáló hivatás kívánja az ő közremunkálását. Hiszen, ha virággal és babérokkal járó szereplés lenne, akadnának arra vállalkozók bőven a királynak a koalícióhoz tartozó s immár nem kis számmal levő titkos tanácsosai közül. S mivel népszerűtlen dolog van készülőben, — ez ép Tisza Istvánnak való, aki nagy érdekességű politikai multjában szinte szenvedélylyel kereste azt, ami a kézen kínálkozó dicsőségtől távol áll.

A kihallgatás, így jelentik, hiájával van minden politikai jelentőségnek. De azok hiszik el legkevésbé, akik legjobban erősítik. Ha más időkre esett volna ez a „formaszerű” audiencia, ha máskor tett volna eleget Tisza a valóságos belső titkos tanácsosok köteles jelentkezésének, talán el lehetett volna fogadni ezt a kőre nyomott bizonykodást. Azonban a politikai helyzet alakulása ma önként adja ezen audiencia mellé azokat az okokat, amelyek abba kapcsolódnak. S ha ebben a pillanatban nincsenek is azzal közvetlen összefüggésben, de attól egészen el nem választhatók.

Hát természetesen, a hatvanhetes alapról van szó, amely meghalt és mégis él. A függetlenségi párt, amely tagadja a létezését, maga is erre az alapra építette föl kormányzó hatalmát, érdekeit, személyi céljait. Csakhogy amíg a hatvanhetes alapot ezekre az önző célokra használja fel, vonakodik megadni azokat a köteleseket, amelyeket a hatvanhetes alap ezek fejében követel.

Olyan a függetlenségi párt, mint Nelly Russel, a nemrég Budapesten toborzót járt feminista vezérhölgy. A negyvennyolcasság szerelmi gyönyörűségeit akarja élvezni, de a hatvanhetes házassággal járó anyai köteleseket megtagadja. Ez az a politikai feminizmus még lehetetlenebb, mint Nelly Russelé. Hatvanhét, az önző férj, nem törődik a szenvedésekkel, a szépség fogyásával, az elformátlanodással, a melyek a kellemetlen anyasággal járnak. Megköveteli mindazt, a mikre a függet-

Volt egyszer...

Irta: Ewald Károly.

I.

Volt egyszer a Diniától északra fekvő országban egy király, aki éjjel nem tudott aludni. Úszel a népet harcban vívó, békében bölcsen vezérelték. Neki azonban úgy tetszett, mintha már elég érett volna arra, hogy maga kormányozza magát, pedig miniszterei válg az ellenkezőt mondogatták. És minthogy jó ember volt, aki szerette népét, éjjel nappal bántotta őt az a gondolat, hátha jegesalanul ül trónján.

Ekkor történt, hogy meghalt a királyné. Este a király szomorúan kiment a kastélyból a nagy városba, ahol az emberek tolongtak és egymást taszigálták. Elment a külvárosba, ahol a szegények laktak s őt senki fel nem ismerte. Csodálkozással látta, mily csend uralkodik itt, mily komorak és szomorúak az emberek. Egy embernek a vállára tette a kezét és kérdezte:

- Két gyászolsz, barátom?
- A királynét.
- Hát ismerted? Tett veled valami jót?
- Nem. Sohse láttam őt.
- Akkor hát miért gyászolsz?
- Mégis csak a királyné volt.

A király tovább ment, másoktól is kérdezt s ugyanazt a feleletet kapta mindig.

Mikor visszajött a kastélyba, magához hi-

vatta minisztereit és sokáig komolyan figyelte őket. Majd felemelte kezét és így szólt:

— Megtanultam ma, hogy a király és háza még él a nép lelkében. Aki közületek ezentúl rossz tanácsot mer nekem adni, vagy a nép kívánságait előttem eltitkolja, vagy a nép rovására a maga előnyét keresi, pórut jár.

II.

Volt egyszer a Diniától nyugatra fekvő országban egy király, akinek felesége meghalt. S miután becsülettel viselte a koronát, mindenki őszintén gyászolta s a harangok az egész országban bugtak.

De senki sem gyászolt annyira, mint a király. Megunva udvaroncainak beszédjét, köpenybe burkolódzott s ismeretlenül elindult székvarosa utcáiban.

Mikor egy szűk utcába ért, melyben még sohasem volt, megállt egy kis lány előtt, aki a lépcsőn ült és sírt.

— Mért sírsz, gyermekem? kérdezte a király.

— Sírok, mert meghalt a királyné. Ez nagyon meghatotta a királyt. De a kis-lány könyves szemmel nézett rá.

— Éhes vagyok, mondta, s anyámnak nincs pénze ebédre. A színház lépcsőit mossa s a színház zárva van, mert megalt a királyné.

A király nagy haragra lobbant. Vissza-ment a kastélyba, elhívatta minisztereit és így szólt:

— Nem volt az elhunyt királyné a szegények barátja? Nem ápolta a betegeket? Nem adott az éhezőknek kenyeret?

A miniszterek mélyen meghajoltak s azt felelték, hogy soha jótekegyabb uralkodón trónon nem ült.

— Nos, kérdé a király, miért nem cselekedtek az ő szellemében?

S elbeszélte, hogy a kis lány éhségében sírt. Ekkor előre lépett a legidősebb miniszter és így szólt:

— Király, így kívánja a törvény, hogy ilyenformán mindenki tudja meg, hogy egy földi hatalmas elköltözött.

A király erre odanyújtotta neki a kincstár kulcsát és szigorúan így szólt:

— Ugy emlékszem, hallottam egyszer, hogy a halálban mind egyformák vagyunk. Ha azonban azonkívül kell még különbségnek lenni, akkor ez abban álljon, hogy addig senki se éhezze, míg a jószágos királyné holtteste a kastélyban van.

III.

Volt egyszer a Diniától délre fekvő országban egy király, aki sokáig élt s mindenki szerette és becsülte.

Mikor személt lehunyta, a miniszterek összegyűltek a királynál, hogy az országos gyászról tanácskozzanak. Egyikük azt ajánlotta, hogy valamennyi harang napkeltétől napnyugtáig szöjjön. A másik azt tanácsolta, hogy az év végéig mindenki fekete ruhát hordjon. Egy

lenségi párt elkészülhetett, amikor a vele való frigyét a kormányképessegre, a kényelmes házasságra használta fel.

S úgy látszik, ez a furcsa elmélet magát a hatvanhetes alapot kezdi veszélyeztetni, s ennek érdekében akarja Andrássy a Hatvanhétnek régi és mai híveit egyesíteni. S ez a munka kívánja Tisza István segítségét, — ha mindjárt nem is ma kötétték ehhez.

Ugy hírlik, Tisza István gróf még nem vállalja ezt a szerepet. Kár is lenne. A míg a függetlenségi párt maga nem jut annak tudatára és őszinte beismerésére, hogy ez a kétkeltű szereplés nem tarthat tovább s vagy vállalja a kormányzással járó kellemetlenséget és kötelezettséget, vagy pedig a régi népszerűségért föláldozza a hatalmat s annak gyümölcseit: addig Tisza István maradjon következetes ahhoz a visszavonultsághoz, a melybe önként száműzte magát. Ne ingerlje a most kínálkozó vállalkozásnak népszerűtlensége, ne vonzzák annak kellemetlenségei; jöhet még népszerűtlen misszió, a nemzet érdekeire fontosabb, a mely az ő egyéniségét áldozatul kívánja. Ne adjon alkalmat az országnak egy újabb színészkedésben való gyönyörűsége. Hogy a függetlenségi pártnak delegáció-járta, kvótát emelő és kiegyezést megszavazó tagjai azt hirdessék, ép, amikor azon a ponton voltak, hogy a hazát függetlenné tegyék, jön az ugrai gróf és elrontja az egészet! Nem; csak szakadjanak el ők tovább is Ausztriától, — egészen úgy, a hogy eddig teszik.

+

A horvátok a Házban Ma már megérkezett a diadalmas horvát-szerb koalíció előcsapata a képviselőházba. Egyelőre negyven jöttek: Medaković Bogdan elnök, Rojcs Milán, Mazuranics Boguszláv és Supilo Ferenc. Vigan nézegetnek jobbra balra.

— Hát mégis csak visszajöttünk! — mondja Supilo Ferenc.

Megkérdezték tőle, mit vár a választások eredményétől.

harmadik helyeselte a terveket s megtoldotta azzal, hogy azok a házak, ahol a bohócok a népet játékkal szórakoztatják, három hónapig zárva legyenek s minden mulatság meg legyen tiltva.

Nemep és szomorúan ült közöttük a király. Mikor befejezték beszédüket, a negyedikhez fordult.

— Hát te mit javasolsz?

Ez, akinek az Istenfélelemről gondoskodni volt ütszje, valamint arról, hogy az érzemek meg ne hamisíttassanak, a képmutatás el ne terjedjen, mélyen leborult és így szólt:

— Király, ha tanácsomat követni akarsz, ne tedd azt, amit ezek javasoltak. Ha a harangok egész nap zugnak, mihamar senki se hallja majd őket. Ha a bohócok házaai zárva lesznek, ezek kénytelenek lesznek kivándorolni s ott nagyobb bosszúságot okoznak majd, mint itt. Ha mindenki gyászt köteles hordani, akkor a hiuk és gazdagok büszkélkedni fognak új pompájukkal, a szegények meg szegélyelni fogják rongyaikat. Gyászoljon mindenki fájdalma és tehetősége szerint, amint neki leghelyesebbnek látszik. S a harangok hadd zugjanak csak elkönyvátör egy órácskát, mikor a napi munka be van fejezve s az emberek áhitattal hallgatják kongásukat.

— Igazad van, — mondá a király. — Ugy legyen.

IV.

Volt egyszer a Dánától kelőre fekvő országban egy királyné, aki halálán volt.

— Egy dolog bizonyos! — válaszolta, hogy Rauchhal és társával, ezzel az egész részeges bandával nem állunk szóba. Amíg ezek helyükön vannak, nincs kibontakozás...

Rauch Pál báró bán reggelre Budapestre érkezett, de délig nem jött be a Házba.

Megjöttek a horvátok.

Botrány Supilo miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, március 5.

Wekerle Sándor volt az első a Házban. Idegesen járt emberről-emberre. Kossuth Ferenc tíz órakor jött s a miniszterelnök nyomban elfogta. A két miniszter negyedóra hosszat járt alá-föl a folyosón. Wekerle nyilván a bécsi meglepetés részleteit beszélte el a függetlenségi párt vezérének.

Az ülésteremben kevés volt az ember. A disszidensek azonban ott voltak teljes számmal. Jó darab időt befoglalt a választ váró interpellációk jegyzékének felolvasása. A hosszú sorban az első a tömeges röpgyűlések betiltása tárgyában még Achim L. András mondta.

Mikor jegyezték be azt az interpellációt? — kérdezte Lengyel Zoltán.

— 1906. évi június 2-án! — volt a válasz.

— No lám, hogy sietnek! — kiáltotta Farkasházy Zsigmond.

(A kormány letelése.)

Az ülést tíz óra után nyitotta meg Justh Gyula elnök. Bejelentette, hogy Lukács László mandátumát végleg igazolták.

Az interpellációk és indítványok felolvasása után Mezőfi Vilmos szólalt fel s tiltakozott a kormány az interpellációkkal szemben tanúsított indolenciája miatt.

— A házszabályok 30 napos határidőt szabnak a kormány elé, amely ezzel nem tördök s ezzel kijátszák a képviselők ellenőrzési jogát.

A felszólalásra Wekerle Sándor nyomban válaszolt:

— A legtöbb esetben az ügyek tisztázása — mondta — egy hónapnál hosszabb időt igényel.

— Két év! — sugták a disszidensek.

— Emellett a courtoisie is akadályozza az interpellációk megválaszolását. A miniszterek akkor akarnak válaszolni, amikor az interpelláló képviselők is jelen vannak. Ezek pedig

Fehérpárnás ágya mellett állt a király, aki nagyon szerette, a távolról odaözlő rokonok s az udvari urak és hölgyek. A kastély folyosóján lábbujhegyen, szomorúan lépkedtek a szolgák.

A mint a beteg királyné így fekszik s élete szemmelláthatólag szűnt, még egyszer felvette szomját s oly halkán, hogy csak a mellette álló király hallhatta, így szólt:

— Szomjazom, adj vizet.

A király hozott neki s mikor kilitta, párnáira hanyatlott s meghalt.

Az udvaroncok pedig odatódultak s kérdezték, mi volt a királyné utolsó szava. Egy más közt suttogtak s a hír kihatólt a folyosóra, a lépcsőre, a városba, az országba.

— A házért imádkozott, — mondta az egyik.

— A szegényekre hagyta vagyonát — mondta a másik.

— Kérte, oldják meg a rabok bilincseit, — hangoztatta a harmadik.

Mikor a király ezt halotta, így szólt:

— Mindnyájan tudjuk, hogy a boldogult királyné utolsó órájáig szerette országát. De hamis virág ne ékesítse sirját. Hadd tudja a nép, hogy utolsó szava emberi, beteg, szegény kérés volt. Vizet kért, mely tikkadó nyelvét felfrissítse.

Igen ritkán vannak jelen. (Derűtlenség) A kormány tagjai különben most foglalkoznak az interpellációk kérdésével.

A disszidensek gunyosan kacagnak.

— Épen most? — kérdezték.

Justh Gyula is felelt:

— Ő figyelmeztette a kormány tagjait a múlt hónapban, hogy milyen interpellációk várnak válasza. Egyébként ő nem játszhatja a mindenható dalai láma szerepét...

Lengyel Zoltán is hozzászólt a kérdéshez.

— Ha az iskolásgyerek egyszer-kétszer elmulaszt iskolába menni, akkor még nem foghatják reá, hogy iskolakerülő. De 60 interpelláció vár válasza. Hatvankilenc mulasztás után már rá lehet fogni a gyerekre, hogy szánt, szándékkal kerüli az iskolát. (Derűtlenség.)

Nagy György: A házszabályokhoz szól s felsorolja azokat az interpellációkat, melyeket sürgős érdekekben mondtak.

Kossuth Ferenc: Felolvassa azoknak a képviselőknek a névsorát, akik őt megintépellálták. Ezek: Babics Gyalszky Ljuba, Lukács Ödön, Novoszele Mátyás, Surmin György, Modrusán Gusztáv és Petrovics Antal. Hát ezek az urak annyit beszéltek horvátul, hogy neki nem jutott idő a magyar beszédre.

Ezután következett a napirend.

(Polónyi beszéd.)

A napirend második szónoka Polónyi Géza volt, aki az előtte elhangzott beszédre reflektált.

— Személyes kérdésben szólok fel — mondotta. Ismét felém hajigálták azt az izetlen vádat, hogy a horvátokkal paktáltak. Mikor azt kérdeik, ki hozta ide a horvátokat, azt mondják, hogy én. (Felkiáltások: Ez igaz is!) A tényállás az, hogy én a vezérbizottság megbízásából a fiumei rezolúció után tárgyaltam a horvátokkal. De csak a vezérbizottság megbízásából és csak a rezolúció kimondása után. A fiumei rezolúcióról csak akkor tudtam, amikor már megvolt. Jellemző, hogy mikor a horvát barátkozás dicsősége volt, ezt máskor vindikálták maguknak. Mióta kellemtelen, az én nyakamba akarják sózni. (Nagy derűtlenség.) A rezolúciót kizárólag Kossuth Ferenc csinálta. (Nagy morgás.) Itt van Kossuth is, Supilo is, cáfoljanak reám. Az én közreműködésem abból állt, hogy a vezérbizottság megbízásából Fiuméba utaztam. Kérem, hogy ezt a historiatilag megállapított tényt vegyék tudomásul. (Helyeslés és zaj.)

Ezután volt megint olyan felszólalás, melyről nem kell megemlékezni. Ezt gazdája azzal végezte:

— Hát helyes, se Kossuth, se Polónyi nem hozta ide a horvátokat, hanem az ördög!

(Visoki sabore!)

Erre Supilo Ferenc állott fel szólásra. Óriási zaj támadt:

— Itt van megint a spión.

— Ki vele!

— Nem hallgatjuk meg!

— Magyarul! Magyarul!

Supilo békésen várt, az elnök pedig folyton csengetett, de hiába. Végre valahogy pillanatra csend lett.

— Visoki sabore! — mondta a horvát vezér.

Mintha valaki karikás ostorral csapott volna a társaságba, olyan riadalom támadt.

— Magyarul! Magyarul! — sugott az egész függetlenségi párt.

A pokoli zaj öt percig tartott.

— Kérek csendet, különben kénytelen lesznek az ülést felfüggeszteni! — könyörgött Justh Gyula.

Végre — pont tízenöt órakor — fel is függesztette a nagy zaj miatt az ülést.

Supilo vállat vont:

— Azért mégsem beszéltek magyarul — mondta. Most már csak azért sem.

A szünet alatt izgatottan tárgyalták ezt a kérdést a folyosón.

— Nem engedhetjük meg, hogy valaki személyes kérdésben horvátul beszéljen! — fajtogatta Sümegi Vilmos egy csoportban, mely-

ben ott állott Kossuth Ferenc és gróf Andrássy Gyula is.

— Pedig ezen nem lehet segíteni — válaszolta a belügyminiszter. — A horvátoknak a törvény értelmében joguk van horvátul beszélni, ezt a jogot lármával nem lehet elkobozni. A kérdést csak egyezkedés útján lehet megoldani.

A vitában résztvett Csizmazia Ferenc, Kmetty Károly és mások.

(ismét Supilo.)

Tíz percig tartott a szünet. Ezután Jusch Gyula megint elfoglalta az elnöki széket.

— Supilo Ferenc urat illeti a szólás joga. De figyelmeztetni kívánja arra, hogy a horvát tolmács most Bécsben van a delegációs tárgyalásokon s ezért ma vagy beszéljen magyarul, vagy halassza holnapra beszédét.

— A törvényben nincs szó tolmácsról! — mondta magyarul Supilo.

— De lehetetlenség a gyakorlatban végrehajtani a törvényt eméltül — válaszolta az elnök.

Supilo még egyszer szerencsét próbált:

— Viszoki sabore! — mondta.

Pokoli zaj tört erre ki:

— Haligass!

Erre leült.

Ezután Kossuth Ferenc tette meg nyilatkozatát a fiumei rezolúció kérdésében.

— Ő senkivel előzetesen a fiumei rezolúcióról nem tárgyalt — mondta. Igaz, hogy ő elő akarta készíteni a magyar-horvát barátságot. Az igazságot mindig pontosan meg kell állapítani. Azt a felelősséget, hogy horvát testvéreinkkel barátságos viszonyt kezdtem, vállalom. Csálódttam. Jövőre majd jobban megvalósgatom barátságot. (Nagy éjjezés.)

A miniszter után Lukács László szólalt fel személyes kérdésben.

Bella Mátyás tót nemzetiségi a házszabály-revizó ellen beszél.

Brediceanu Coriolán hosszabb beszédben okolja meg, hogy miért nem fogadja el a házszabály-reviziót.

Polónyi Géza félremagyarázott szavait igazítja helyre. Tiltakozik azon magyarázat ellen, amellyel a nemzetiségek az ő politikai nyilatkozatait kommentálják.

Ezután az ülés véget ért.

A horvát helyzet. Budapestről jelentik: Rauch Pal báró horvát bán ma délelőtt Crukovits belügyi osztályfőnökkel együtt megjelent a képviselőházban. Előbb Josipovich horvát miniszterrel, azután Wekerle miniszterelnökkel délután két óraig tanácskozott.

A tárgyalás után Rauch báró egy hírlapíró előtt ezeket mondotta:

— A tanácskozásról semmit se mondhatok és aligha fog bármi is kiszivárogni róla, már azért sem, mert a tárgyalást nem fejeztük be, hanem holnap és esetleg azután is folytatjuk.

Josipovich horvát miniszter annyit mondott, hogy a bán elsősorban a horvát választásokról referált és a miniszterelnök végignézte a megválasztott horvát képviselők névsorát.

A kormány köréből jövő hírek szerint Rauch Pal báró minden körülmények között megmarad állásában. Hogy mi fog történni a horvát országgyűlés megnyitásakor, erre nézve ma még nem állapodtak meg. Lehetséges, hogy az országgyűlést egyelőre hosszabb időre elnapolják. Annyi bizonyos, hogy a kormány a horvát koalícióval tárgyalást nem kezd.

A horvátok hosszabb szünet után ma jelentek meg először a magyar képviselőházban. Akadémiára lépésük Supilo mai szereplésével kezdődött. Hír szerint a házszabályrevízió vitájában élénk részt kívánnak venni.

Medakovich Bogdán a folyosón kijelentette, hogy nem hiszi, hogy a kormány nyal most béketárgyalás induljon meg. A horvát koalíció egyelőre várakozó álláspontot foglal el.

Nem kell a különválás.

Holló Lajos a közösség mellett.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 5.

Tehát külön nem akarnak válni Ausztriától, csak azt akarják, hogy Magyarország kifejtse gazdasági erejét. Mi esoda új szózat ez Holló Lajosnak, a függetlenségi párt alelnökének a szájából. Az átkos, a közösügyes Ausztriától Hollók nem akarnak még gazdaságilag sem elszakadni, sőt még a kapcsolatokat sem akarják lazítani, sőt a közös érdekeket odaadással törekeshetnek ápolni?

Hat akkor mit akarnak ők, akik eddig mindig ennek az ellenkezőjét hirdették s lehazaárulózták azt, aki azt akarta, amit ők csak ma akarnak!

Mit érez Holló a levegőben, hogy jónak látta magát a N. Fr. Pr. levelezője által meginterjuváltatni s ezeket „az ország boldogtalanságát okozó 67-es dogmákat” meggyónni? Talán a hamvazó szerda bőjti hangulata szól ki belőle csupán? A szenzációs beszélgetést az alábbiakban ismertetjük:

Holló Lajos a közösség mellett.

Holló Lajos tegnap a N. Fr. Pr. budapesti levelezője előtt az alábbi érdekes kijelentéseket tette:

— A függetlenségi párt intéző bizottsága pénteken tart ülést, hogy a part jövőbeli feladatairól hozzon határozatokat. Arra a kérdésre, milyen módon állapítja meg a párt a feladatait, csak maga a párt adhatna feleletet. Személyes meggyőződése az, hogy a helyzet ebben az irányban a *jelenlegi viszonyok által ki van alakítva*. A gazdasági kiegyezés tíz évre előírta a függetlenségi párt teendőit gazdasági téren. A tíz év alatt könnyű lesz államjogi téren megegyezésre jutni. Mint-hogy a vámbevételek tíz évig közösek lesznek, nem lesznek szétválaszthatók a katonai kérdések sem.

Ezek a költségek tehát közösen állapítandók meg s az elfogadott kvóta szerint fizetendők. Felesleges, hogy az osztrák politikusok Budapestre, mi meg Bécsbe utazgassunk. Ha mindkét kormány az alkotmányos felelősség alapján egymással megegyezett, akkor a két parlament ott-hon a bizottságaiban és plenumában teljesen elintézheti a közös költségvetést. Más feladatuk a delegációknak úgy sincs.

A függetlenségi pártnak még más kérdéseket is kell tisztáznia, amelyek nézetem szerint könnyen tisztázhatók is, ha sikerülne a függő katonai kérdésekben a koronával meggyezésre jutni. Kétségtelenül életszerűséglete mindkét államnak, hogy ezek a folytonos surlódási felületek végre kiküszöböltetessenek. Arra kell törekednünk, hogy megteremtjük a béke és nyugalom tíz esztendejét, amelyet közös egyetértésben és teljes lojalitással ügyeink rendezésére kell felhasználnunk.

A magyar függetlenségi párt nem azt jelent, hogy mi a dinasztiaival és Ausztriával a pragmatika szankciójában meghatározott

köteleket lazítani akarnánk, vagy, hogy nem lennénk készek a kölcsönös és közös érdekeket a legmelegebb odaadással védelmezni! Mi csak azt akarjuk, hogy Magyarország fejtesse ki politikai és gazdasági erejét, ami nem lenne Ausztriára sem hátrányos.

A harcban csak győngítjük erőnket, de egymást le nem győzhetjük s ezért sokkal okosabb lenne a békés megértés útjára lépni. A mi politikánk a béke; meglátjuk, hogy odaát magukévá teszik-e ezt a jelszót.

A bankbizottság munkaprogramja

Holló Lajos a bankbizottság munkaprogramját is részletesen ismertette a bécsi lap levelezőjével. A bankbizottság a jövő héten valószínűleg már tart ülést. Az első ülésen, — ugymond — a tárgyalás módszerét állapítjuk meg. Mint a bizottság előadója, kidolgoztam a munkaprogramot s már el is küldtem Batthyány Tivadar gróf bizottsági elnöknek. Az elnök is, én is azt valjuk, hogy nem kell hosszú teoretikus vitákat rendezni afőlett, vajjon a közös vagy önálló bank előnyösebb-e az országra, hanem meg kell vitatni, mely eszközökkel állítható fel az önálló nemzeti bank. Ezért a legnevesebb szaktekintélyeket fogjuk megkérdezni ez ügyben. A megkérdezendők névsora még nincs összeállítva, de előreláthatólag hosszú lesz s így hetekig tart a konzultáció. Kikérjük a bankvezetőség, sőt a kormány nézetét is. Ez a kérdésfelvetés több kérdést akar tisztázni. A következő kérdésekről lesz szó:

1. Mi célszerűbb: az, hogy az állam alkossa meg az önálló nemzeti bankot, vagy az, hogy részvénytársasági alapon létesítsük? Mekkora tőke szükséges hozzá?

2. A tőke előteremtésének módja és milyen mértékben vegyen részt abban az állam részvényjegyzés által. Mennyit jegyezzenek a municipiumok, az alapok és testületek.

3. Az adómentes kontingens, nemes érc-alapnak és a kezességi alapnak nagysága.

4. Az állam nyereség részesevé.

5. A szabadság jellege és pontozatai és az önálló magyar bank belső szervezete.

Természetesen ezeket és a velük összefüggésben álló kérdéseket, mint például a külföldi tőke részesedését, a legkisebb részletekig menőleg kell megvitatni. Ha a szaktudósok véleményét ismerjük, akkor a bankbizottság az általam készített munkaprogram alapján ezt az anyagot meg fogja rostálni és összefoglalja, hogy ennek alapján a bizottság megkezdhesse érdemleges munkáját és tulajdonképeni tevékenységét.

A horvátok ellen.

A képviselőház folyosóján az ülés felüggesztése alatt lármás csoportokban tárgyalták a bent történeteket.

Csizmazia Endre egy nagyobb csoport élén azt vitatta, hogy a horvát beszédet semmiféle személyes ügyben megengedni nem szabad.

Kmetty Károly ezzel szemben azt fejtegette, hogy joguk van a horvátoknak a maguk nyelvén beszélni, ezen nem segíthetünk.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter szintén a vitatkozók közé vegyült és kijelentette, hogy a kérdést sem elnöki erőszakkal, sem kijelentésekkel, sem házszabályrevízióval elintézni nem lehet. Tárgya-

lásokba kell bocsátkozni a horvátokkal és megállapodásra jutni. Azt hiszi, a horvátoknak is érdekük, hogy olyan nyelven beszéljenek, amelyet meg is ért a Ház.

Sümei Vilmos közbeszolt:

— Kegyelmes Uram, a hatvanhét hiányai okozták a bajokat.

Andrássy válaszolt:

— Ez támadás akar lenni Deák Ferenc ellen. Hiszen akkor nem láthatták előre, hogy mi lesz.

Sümei: *Az egész parlament Bécs szolgája!*

Nagy Sándor erre a kijelentésre ingerülten fordult Sümei felé:

— Akkor lép ki a pártból! Nem járja, hogy bent a pártban izgass ellenünk.

Tisza István a királynál.

Egy érdekes leleplezés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 5.

Tisza István gróf ma az általános kihallgatások során megjelent öfelsége előtt, aki egy negyedórát beszélgetett a volt miniszterelnökkel. Hogy miről folyt a beszélgetés, az nem került nyilvánosságra, de politikai körökben meg vannak győződve arról, hogy Tisza bécsi utazásának messze kiható jelentősége van. Egy előkelő és rendszerint jól értesült fővárosi lap érdekes kombinációkat fűz Tisza legújabb szerepléséhez, azt állítván, hogy az ex-miniszterelnök bécsi utazása nemcsak formalitás, hanem összefüggésben van a régi szabadelvűpárt és az alkotmánypárt tervezett fúziójával, amely hatalmas politikai fordulatnak vetné meg alapját. A rendkívül érdekes cikket alább egész terjedelmében közöljük, noha a mai nap még nem igazolta az abban foglalt állításokat. Tisza István gróf ugyanis határozottan kijelentette, hogy megjelenése a király előtt semminemű aktiv politikai kérdéssel nincsen kapcsolatban, csupán formalitás, amely minden titkos tanácsost kötelez. És ugyanilyen értelemben cáfolja az elterjedt híreket a kormány félhivatalosa is, ami egyébként nem döntő bizonyíték, sőt ha nem maga Tisza cáfolta volna meg a látogatásához fűzött kombinációkat, egyáltalán nem érdemelne hitelt, hiszen tudjuk már, hogy mennyi komolyságot lehet tulajdonítani a koalíciós kormány cáfolatainak.

Egyelőre tényleg nincsen pozitív adat arra, hogy a volt miniszterelnöknek bécsi útja mennyiben áll összefüggésben az aktuális kérdésekkel, de azért természetesen nincs kizárva az a felszínen lévő eshetőség sem, hogy a mai audiencia preludiuma volt egy olyan kihallgatásnak, amely nem egy negyed óráig fog tartani, hanem jóval tovább és mélyen bele fog nyulni a magyar politika jövőjébe.

Uj alakulás.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek legutóbbi bécsi kihallgatása fölött a lapok jórésze egyszerűen napirendre tért és nem tulajdonított neki több jelentőséget, mint amennyivel oly kihallgatás bír, amelyen egyik szakminiszter folyó ügyekről referál a királynak. Még kevesebb emóciót keltett az a hír, hogy Tisza István gróf csütörtökön kihallgatáson jelenik meg öfelsége előtt. (Andrássy kihallgatását a folyó ügyekkel, Tiszáét azzal magyarázzák,

hogy belső titkos tanácsos és mint ilyen minden második esztendőben megjelenik a felség színe előtt. Pedig a két egymást követő kihallgatásnak nagyon is komoly háttérre van.

Mindenki előtt emlékeztetés még, hogy néhány héttel ezelőtt az a hír kelt szárnyra, hogy a koalíció hatvanhetes elemei, de főként az alkotmánypárt, a legkomolyabb formában keresi az egyesülést a szabadelvűpártiakkal, hogy így az összes hatvanhetes elemek egy táborban tömörüljenek. Akkoriban nem cáfolták meg direkt ezekeket a híreszteléseket, mindössze annyit közöltek, hogy a hatvanhetes elemek egyesülésének van egy leküzdhetetlen akadály, az: hogy Andrássy Gyula gróf nem akar együttműködni Tisza István gróffal.

Sem a hiradás, sem a cáfolat nem fődte akkor sem a teljes valót. A dolog a következőképen történt: Az összes hatvanhetes elemek egyesülésének eszméjét a — darabontokat természetesen kivéve — a Nemzeti Kaszinóban vetették föl. Andrássy Gyula akarta leginkább ezt az egyesülést, akarta pedig különösen azért, mert a függetlenségi párt egyes csoportjának szünet nélkül való mozgódása a legnagyobb aggodalommal töltötte el a belügyminisztert. Andrássy nemcsak a koalíciós hatvanhetes pártok sorsáért aggodott, de féltette magát a hatvanhetes alapot is, amely szerinte még mindig az egyedül posszibilis kormányzási alap. Andrássy attól félt, hogy a koalíció jelenlegi összetételében nem sokáig maradhat együtt és a nagy bomlás idejére szeretne a függetlenségi párttal egy nagy egységes hatvanhetes csoportot szembeállítani.

A belügyminiszter aggodalmait minden hatvanhetes osztotta, maga Tisza István is. Az egyesülés azonban még nem történhetett meg januárban. Nem történhetett meg azért, mert Tisza István még mindig korainak tartja az alkotmánypárttal való egyesülést. A volt miniszterelnöknek az volt a nézete, hogy a koalíció előbb teljesítse vállalt kötelezettséget és csak ezután — Tisza ezt az időpontot júniusra vagy júliusra teszi — egyesülne ő az alkotmánypárttal. Tiszának tehát nem elvi, hanem mindössze naptári kifogásai voltak a fúzió ellen.

Azóta azonban az események gyorsabban fejlődtek, mint azt Tisza és Andrássy hitték volna. A függetlenségi pártútés nap nap után mind merészebb és határozott formában jelentkezett. Andrássy — a mint ezt a folyosón ki is jelentette — ezek után már abban sem bízik, hogy a koalíció a nyárig együtt marad és épen ezért már most akarja a hatvanhetesek egyesülését. Ugy látja a helyzetet, hogy már nem várhat a nyárig.

Ezért volt tegnap Andrássy a királynál. A belügyminiszter teljes őszinteséggel tárta fel a királynak a koalíció belső helyzetét, ismertetve egyúttal a hatvanhetes fúziós kísérleteket és Tisza Istvánnak ezt a makacs elhatározását, hogy a nyárig mit sem akar tenni. Andrássy kihallgatása után rendelte a király kihallgatásra Tisza István gróft.

A beavatottak természetesen titkolják a két kihallgatás igaz célját, amelyet szeretnének holmi ártatlan panyoffal mögé dugni. Vannak azonban hatvanhetesek — komoly elemek — akik a dologból nem kívánnak titkot csinálni, úgy okoskodván, hogy ha a tárgyalások nyilvánosan folynak, akkor azok csak tisztázzák az események kialakulását és a helyzet tisztázását.

Ez az ügyek jelenlegi állása. A dolog annyira komoly, hogy Andrássy Gyula gróf a szövetekezés esetére megígérte Tiszának, hogy a választói reform megalkotásánál honorálni

fogja mindazokat a skrupulusokat, amelyeket Tisza a választói jog tekintetében támasztott. A fúziós tárgyalásokba nemcsak Andrássy és Tisza vannak beavatva, hanem az összes 67 es vezető emberek, így elsősorban Bánffy Dező báró is. Tud az ügyek alakulásáról Fejérváry Géza báró is, de az utóbbi csak mint a király bizalmi embere vesz passzív részt a tárgyalásokban. Az a körülmény, hogy Fejérváry be van avatva az eseményekbe, korántsem jelenti azt, hogy akár Andrássy gróf, akár Tisza, vagy Bánffy báró a darabontokat is be akarják vonni az új hatvanhetes alakulásba.

Cáfolatok.

Egy hírlapíró kérdést intézett Fejérváry Géza báróhoz, hogy mi igaz ennek a tudósításnak rája vonatkozó részéből.

Fejérváry rövid és katonás kijelentése az volt:

— Én nem szoktam ujsághírekre reflektálni. Hogy mit híresztelnek rólam, az azal nem törődöm. Politikával pedig egyáltalában már nem foglalkozom.

A fővárosi lap hírére vonatkozólag egy koalíciós képviselő, aki tegnap együtt utazott egy biharmegyei földbirtokossal, Tisza István bizalmasával, ekként nyilatkozott:

— Ezek a fúziós hírek alaptalanok. Tisza gróftól tudom, hogy inkább egyesül Kossuth Ferencel, mint Andrássyval, akit ő legnagyobb ellenségének tart.

Tisza bécsi utazása nem a titkos tanácsossággal, hanem a választójoggal kapcsolatos. A felség e tárgyban ismerni kívánja Tisza gróf véleményét. Hogy a titkos tanácsosságnak e látogatáshoz semmi köze, bizonyosága az, hogy a felség, egészségre való tekintettel, elegendő a titkos tanácsosok szokásos tisztelgését.

Tisza István a királynál.

Bécsből jelentik: Tisza István gróf ma délelőtt kihallgatáson volt a királynál. Az audiencia egy negyed óráig tartott. A kihallgatás után egy hírlapíró felkereste Tiszát és megkérdezte bécsi utazásának céljáról, valamint a Pesti Naplónak a fúzióról szóló közleménye kapcsán bécsi látogatásának eredményéről.

Tisza erre a következőket mondotta:

— Az audiencián való megjelenésemnek egyáltalában nincs politikai célja. Kérem, legyen szives minden ezzel ellenkező híresztelést a leghatározottabban megcáfolni.

A hírlapíró megjegyezte, hogy egy lap híresztelése szerint ő felsége rendelte kihallgatásra a volt miniszterelnököt.

Tisza így válaszolt:

— A közlemény abszolúte alaptalan. Hanyagság volt részemről, hogy két és fél év óta nem jelentem meg a királynál kihallgatásra. Ezt a mulasztásomat akartam most helyrehozni. Andrássy Gyula gróf belügyminiszterrel egyáltalában nem volt érintkezésem, tehát vele semmiféle fúzióról nem beszélhettem és a választói reformról, vagy esetleges aggodalmakról sem lehetett közöttünk szó.

Tisza délután elutazott az osztrák fővárosból.

Egy asszony kálváriája.

Öngyilkosság a gyermekek miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 5.

Tavaly december hó 14-én az Erzsébet utca 9-ik számú ház borzalmas katasztrófa színhelye volt. A házban lakó Erdős Viktor vagongyári lakatos két kis leánya: a négyéves Anna és három éves Ida teljesen összeégtek. A szerencsétlenség délután négy óra tájban történt. Erdős Viktorné, aki egész nap kis leánykáival foglalatzkodott, délután három órakor, miután fontos teendői voltak a városban, magukra hagyta leányait, rájuk zárta az ajtót és eltávozott hazulról.

Kevéssel ezután történt a katasztrófa. A szomszédokban lakók négy óra tájban rémes vitást hallottak. Betörték Erdősék ajtaját, ahol borzalmas látvány tárult eléjük. A földön lángok között fetrengett a két kis leány. Leöntötték őket vízzel, de sajnos, már későn, mert súlyos égési sebeket szenvedtek. Arcuk, kezük, mellük borzalmasan össze volt már égve. Eszméletlenül heverték a földön, csak kínos nyöszörgést hallattak.

A szerencsétlenségről értesítették a rendőrséget, ahonnan Moldován Odön ügyeletes rendőrtisztviselővel Greén Nándor helyettes főkapitány is megjelent. A mentők csakhamar a kórházba szállították a szerencsétlen leánykákat, akik mindvégig eszméletlenül állapotban maradtak és az éj folyamán pedig kiszenvédtek.

Éppen amikor a mentők az elszállításához fogtak, érkezett haza Erdős Viktorné, aki meg látván leánykáját, hang nélkül rogyott össze. A mentők eszmélethez térítették, mire drámai jelenet játszódott le. A szegény asszony rémes kiáltással rohant a kut felé, hogy öngyilkos legyen. Szándéka majdnem sikerült is, de a közelben állók megakadályozták, hogy a kutba vesse magát.

Azóta a szegény asszonynak nem volt egy nyugodt perce sem. A házbeliek folytonos szemrehányással illették. Sokszor a szemébe mondták, hogy csak az ő vigyázatlansága volt a gyermekek tűzkatasztrófájának oka.

Ma reggel antán ismét öngyilkossági kísérletet követett el.

Erdősné már gyermekei halálakor elhatározta, hogy megöli magát, mert két kicsijét végtelenül szerette s meg volt arról győződve, hogy ő mindent megtett, amit anya gyermekéért megtehet. Az asszony, kinek férjét éppen a napokban nevezte ki az aradi villanytelep igazgatóságára munkafelügyelővé, egész nap egyedül volt otthon s állandóan az öngyilkosság gondolatával foglalkozott.

A héten vette kézhez az aradi királyi ügyészség vádirátát, amely szerint a gyermekek elpusztulásában mulasztást lát a közvádó s kéri, hogy a törvényszék vádtaácsa helyezze Erdősnet gondatlanságából okozott emberölés miatt vád alá. A vádirat kézbesítése óta Erdősné teljesen buskomor lett. Nem evett, nem ivott, lakását alig hagyta el néhány percre, mert a házbeliek most még erőteljesebben háborgatták ugyanis még feldúlt lelket.

Tegnap este ismét egy dül volt. Férje éjjeli ügyeletes volt a villanytelepen. Est az alkalmat arra használta fel, hogy elkészítse azt a biztosan élő mérget, a melylyel kinjait akarta megméríteni.

Négy dubon foszforos gyufát főzött ki s a főzetet egy teás csészébe öntötte. Az utolsó székét azzal töltötte, hogy az aradi törvényszékhez intézett levél formájában megírta megkötözött hangzó vallomását és Erzsébet utcán

lakó barátnőjéhez, Szabó Gyulánéhoz intézett levelében elbucszott a világtól.

Vallomásában teljesen ártatlannak mondja magát s gyermekei halálát a véletlennek tulajdonítja. Azzal akarja az ártatlan kicsikék rövid életét megváltani, hogy önmagát pusztítja el.

Ugyanilyen értelmű a barátnőjához intézett levél.

Levelét megírta, lezárta, de aludni nem tért. Reggelig fenn virrasztott. Reggel a munkából hazatérő férj nejét feldúlt arccal, kisírt szemekkel találta az asztal mellett.

Ekkor Erdősne kiitta az erős mérget, mely aztán nemsokára éreztette hatását. Rosszul lett, eszméletét veszítette. Erdős azonnal értesítette az öngyilkosságról a rendőrséget. Megjelent a színhelyen Riedt István ügyeletes rendőrtiszt és Hecht Arnold dr. tiszt orvos, aki intézkedett, hogy a súlyos belső sérülésekben szenvedő asszony a kórházba szállíttassék.

Erdősne délután jobban lett s a rendőrség a kórházban kihallgathatta. Azt vallotta, hogy afeletti elkeseredésében, hogy az ügyészség vád alá helyezte, nyúlt a mérgehez. Meg van arról győződve, — mondotta a rendőrtisztviselőnek — hogy ártatlan, mert csak egy pár percig volt távol a fűszeres boltban, hogy kávéát vásároljon. És ezalatt sem gyufa, sem más tűzszerszámhoz nem nyúlhattak. Hogy a kályha tűzéhez mint fértek hozzá, azt nem tudja.

A kórházi kezelő orvos véleménye szerint a foszfor mérge hatása csak három nap múlva fog teljes erejében jelentkezni. Erdősne felgyógyulásához kevés remény van.

TARKASÁGOK.

Wladimir és a tőkepenzes. Az elegáns Wladimir mester tudvalevőleg tegnap óta Aradon időzik, hogy a rendőrségenységet a dzsion dzsion művészetére oktassa. Wladimir szabad idejének legnagyobb részét a korszón tölti, ahol természetesen jól őrzi magát, mintán az aradi korszó nem szűkölködik szép nőkben. Ma este is a korszón sétált Wladimir mester, akinek karcsu, de izmos alakja módfelett imponált egy ismert tőkepenzes feleségének. Önagysága a férjével sétált és midőn meglátta az izmos orosz, így sóhajtott fel:

— Nézd, micsoda karok, micsoda izmok. Oh, ha nekem is ilyen volna!

A tőkepenzes végigmérte tekintetével Wladimirt, azután hanyag gesztus kíséretében ekként válaszolt:

— Mbach! Én akkor se tudnék több kupton levágni.

Barabás és Bary. Egy héten belül, hozzávetőleges számítás szerint, egy millió kétszázötvenezer Barabás-anekdota keletkezett, amelyeknek nagy része — mondjuk egymillió kétszáznegyvenkilenc ezer — koholt. Az alábbiak is azt a címet adhattuk volna, hogy: si non e vero... ha nem volna nagyon kopott ez a mondás.

Mindazonáltal közöljük az itt következő apróságot, amely aradi kávéházi körökből keletkezett.

A második delegációs ebéd után beszélgetés közben a király ezzel a kérdéssel fordult Barabáshoz:

— Mit csinál a kedves Bary?

Barabás, akinek tudvalevőleg van egy szépen fésült Bary névre hallgató újfundlandija, csodálkozva nézett a királyra, miután arra nem gondolt, hogy őfelsége legintimebb magánviszonyairól is tájékoztatta magát. De az első csodálkozás után megadta a kérdésre a választ:

— Köszönöm a kérdést felség. Jól őrzi magát és ugat.

Erre a feleletre a király arcán tükröződött vissza a csodálkozás jele:

— Hogy mondta kedves Barabás? Ugat?

— Igen, felséges uram. Mint minden kutya...

— On téved — szolt mosolyogva a király. —

On ugylátszik nem ismeri Baryt...

Barabás nem tudta, tréfára vegye-e a dolgot, vagy komolyan válaszoljon. Szótlanul nézett a királyra, aki így folytatta:

— Kedves Barabás, ha jól tudom ön valamikor Nagyváradot képviselte és így csak ismernie kell Bary Józsefet, a nagyváradai törvényszék elnökét. Róla kérdezősködtem...

Bene trovato...

Borzalmas tűzvész.

Katasztrófa egy angol iskolában.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 5.

A Clevelandban Viktoria Collinwoodi külvárosban, az iskolaházban történt katasztrófáról a következő részleteket jelentik:

Délelőtt 11 óra 30 perckor a collinwoodi elemi iskolában, amelyben akkor mintegy 350 10—12 éves gyermek volt, tűzjelzés hangzott el. Az iskolaház három emeletes épület és csak két kijárata van. A tűz a legalsó emeleten támadt. A legfelső emeleten a gyermekek tanítóik vezetésével alatti rendben hagyták el a tantermet. A gyermekek párosával, fegyelmet monotonan haladtak le a lépcsőn, legnagyobbbrésük azt hitte, hogy csak vak tüllármáról van szó és tréfáltak egymással. Amikor azonban a lépcső aljára értek, sűrű füst csapott feléjük, mire nagy rémület tört ki a gyermekek között és hanyat-homlok a kijárat felé rohantak.

A folyosó néhány perc alatt kiabáló és jajveszékáló gyermekek sűrűn összezsúfolt tömegével telt meg és a tanítók hiába erőlködtek, hogy a rendet ismét helyreállítsák. A főbejárat ajtaja, amely felé a gyermekek legnagyobb része tödult, zárva volt és minthogy az ajtó befelé nyílt és a gyermekek mind nagyobb erővel és tömegben nyomultak feléje, nem lehetett kinyitni. Egy tanítónőt, ki megkísérelte, hogy az ajtót felrántsza, a tolongásban agyonnyomtak. Ugyanez a sors ért el néhány gyöngébb gyermeket, kik a leírhatlan tolongásban nem tudtak eléggé védekezni. Több gyermek elesett és lábbal tapostak rájuk. Mintegy kétszáz gyermek az iskola másik kijárata felé tolongott.

Néhány fiucska és leány, amikor azt látták, hogy lehetetlen a kapun át elmenekülni, kiugrott az ablakon, miközben legtöbbjük életveszélyesen megsebesült. A szomszédos gyárak, amikor az iskolából kicsapott a füst és a láng, összes munkásait elbocsátották, hogy a mentési akcióban résztvehessenek. Közben a tűnörség is megérkezett a helyszínre és megkezdte az oltást, de a tűz már annyira elharpózott, hogy a tűzoltók munkája meddő maradt. A tűzoltóság létrái nem érték fel a harmadik emeletre, hol a legfiatalabb gyermekek voltak. Egyszerre csak mennydörgéshen hasonló robajjal az alsó és kevéssel rá a felső emeletet is összedőltek és a romok mintegy 150 gyermeket maguk alá temettek.

Félkeletkor az épület teljesen leégett. Sételtető jelenetek játszódtak le az utcán, az iskolaház előtt, hol a szerencsétlen gyermekek szülői tehetetlenül voltak kénytelenek várni, amint gyermekeik a lángokban elpusztulnak. Nemcsak anyák és asszonyok, de férfiak is jajveszékálva tördelték kezeiket és kétségbeesett mentési kísérletekhez folyamodtak.

Aktuális emberek.

*

Hlinka András.

Arad, március 5.

A rózsahegy-i törvényszék most tárgyalja a csernovali tót zendülők bűnpörét. A véres templomszentelés tudvalevőleg Hlinka András, a felfüggesztett plébános miatt történt, aki mellett vad fanatizmus-sal tömörültek a csernovaliak.

Hogy a csernovali vérfürdő motivumait, melyek a tömeglélekben rejlenek, kellőleg megérthessük, tudnunk kell, hogy kijöik ez a Hlinka András a csernovali tótoknak. Nem martirjuk, hanem prófétájuk, valóságos Mohamedjük.

Hlinka jelenleg a szegedi államfogházban üldölgél és majd csak az újságokból fogja megtudni, hogy vakbuzgó hívelt micsoda sorsra juttatta, melyeknek mennyi időt kell majd rabságban tölteni. Ezek közt lesz az édes testvére is, Fulla Györgyné, Hlinka Anna, akit a legsúlyosabb vádakkal terhel az ügyész. A vádlottak közül nem mindegyiket fogják ugyan elítélni, de a legtöbbjét annál keményebben sújtja majd a példaosztó és büntető igazságszolgáltatás.

De valamint a vérfürdő áldozatainak temetése után is mocsanás nélkül élte tovább szerény, sőt a szerénynél is szerényebb életét a csernovali lakosság, most sem fog megijedni, sem lázadni a hozandó ítéleten. Örömet mennek börtönbe ha kell, mert Hlinkáért öltik magukra a rabruhát.

Ez a Hlinka az ő vérük, az ő testvérük, az ő atyjokfiok. Nagyon büszkék rá, mert pap. Egészen egyszerű családból származik. Csernova lakosai kivétel nélkül tót parasztok, földhöz ragadt szegény emberek. Hlinka is ilyen szülőktől származott. Csernovali tótból még sohasem vált egyéb, mint legfeljebb gyári munkás. Már ez is nagy karriér ennél a jámbor népnél. Első ember az ő szemükben, mint általában a népnél: a pap. És Hlinkából pap, majd utóbb rózsahegy-i plébános lett. A testvérei és rokonai kivétel nélkül földhözragadt, egyszerű emberek. Már most képzelhető, hogy valóban olybba vették őt, mint prófétájukat.

Hlinka, aki igen eszes és emellett alapos képzettségű ember, tudatában volt annak, hogy milyen nagy tőke ez a fanatikus népszerűség. Bizonyára szédületes karrier-ről, politikai sikerekről álmodott és ez ábrándok megvalósítását a csernovali nép vak ragaszkodására alapította. Kereste kedvüket. Hízelt nekik. És hogyne esett volna jól a bocskorosztónak, ha karanfogva járhatott a plébánossal Rózsahegy utcáin és tegeződhetett vele!

Hlinka politikai törekvéseit ismerjük. E törekvések vak eszközévé akarta megtenni a csernovaliakat és általuk a környékbeli tót nemzetiségeket.

Hogy teljesen megigézzze a csernovaliakat, templomot ígért nekik. Gyűjtést indított. És csakhamar összegyűlt a szükséges 80.000 korona. Ebből épült fel a templom, amelyet szenteltvíz és krisma helyett embervérrel szenteltek fel a múlt évi október 27-iki gyászosan emlékeztető napon.

Hiszen meg vannak nevezve azok, akik a külföldi jámbor népet fanatizálták, sőt a magyarság ellen uszították, azt hangoztatván, hogy a magyarok miatt nem szabad Hlinkának fölszentelni a csernovali templomot; hiszen bizonyos, hogy volt itt poli-

tikai izgatás is; de nem kevésbé bizonyos, hogy a politikai cél tulnyomólag a bujtogatókkal volt kapcsolatos, míg maga a nép, az a szerencsétlen, szegény nép a vallásos érzületénél fogva lett kiragadva nyugalomból és hogy a bujtogatók az Isten nevében küldték őket a pusztító tűzkeresztségbe. Ezek Hlinkáért, a papért vérezték és nem a pánszláv apostolért. Csak az agitátorok állítják, hogy a csernovaliak Hlinkában a pánszláv eszmék prófétáját ismerték, no meg Hlinka is ezt hiszi.

Pedig dehogy. Sokat törődnek ők ilyesmivel! Örülnek, ha békében élhetnek.

A próbarendőr és a dzsiu-dzsieu próba.

Arad, március 5.

A hamar népszerűvé vált Wladimir mester ma mutatta be tudományát az aradi rendőrlégénység előtt, a városház tanácstermében.

Egy szakasz mosolygó képű rendőr jött el a bemutatóra, hogy lássa, mikép kell a legerősebb embert is egy perc alatt ártalmatlanná tenni.

Tudósítónknak azonban alkalma volt a jövő szombaton megkezdődő oktatáson is részt venni s az alábbiakban írja meg az ott történeteket.

A birkózás apostola, aki orosz születése dacára jól beszél magyarul, először elméleti oktatást adott a közbiztonság őreinek, akik mohón nyelték magukba a nagy tudományt.

— A rendőrnek legelső feladata, hogy ha veszély van, ártalmatlanná tenni a bűnöst — mondotta mester.

— Helyes beszéd — zugta rá kórusban a rendőrsereg.

— Már most — folytatta Wladimir, — arra kell ügyelni, hogy a garázdálkodót, ha nem akar engedelmeskedni a rendőrnek, vagy ha meg akarja őt támadni, a rendőr egy-két fogással rögtön lefegyverezze. Ezekre a fogásokra fogom magukat megtanítani és a birkózás mesterségében kioktatni.

— Megköszönjük a tekintetes birkózó urnak — szónokolt kötelességtudóan az egyik rendőr — mert hát a tekintetes Green főkapitány ur is mondta, hogy a rendőrtudomány abban van, ha a közbiztonságot bevisszük a kapitányságra. Már pedig ezt nem mindig lehet megcselekedni, mert az aradi labibetyár, ha erősebb a rendőrnél, ellenáll a hivatalos hatalomnak. Hát csak tessék minket megtanítani a *dis-urra*.

— Már látom, hogy maga okos ember — válaszolt a mester — tudja, milyen nagyon szükséges a rendőrnek a birkózási tudomány.

— Igen kérem.

— Ha a birkózást megtanulják, mindenki engedelmeskedni fog maguknak.

— Nekem úgy is engedelmeskednek, válaszolt erre egy marcena alak, Bucok András próbarendőr.

— Hát magát még nem ütötte meg senki?

— Engem? Már, hogy ütött volna! Nem lehet engem megütni.

— Nem-e?

— Nem a.

— Miért?

— Mert én rendőr vagyok és ennek utána engemet senkinek se lehet megérinteni.

— De hát ha mégis?

— Nem a! Nem szabad. Megvéd engem a hivatalos hatalom, mert a rendőri ruhát tisztelni kell még a részeg embernek is.

— Hát mit cselekednék maga, ha valaki nem tisztelné a rendőri ruhát és megütné?

— Én? (felháborodással) Oldalba kólintanám a csibészt, hogy arról koldulna holta napjáig.

Ezzel az elméleti oktatás véget ért s Wladimir áttért a gyakorlati himes mezejére. Talán mondanunk sem kell, hogy legelőször a marcena Bucok András

próbarendőrt ütötte jól oldalba. Mert: hát rőndnek muszáj lenni.

Bucok András próbarendőr az első napi oktatás után bizonyos mennyiségű fölényes hatalmi érzettel eltelve tartott hazafelé. Utközben az új rendőri tudomány öröme egy kis korcsmába tért s hangulat kiegyenlítés céljából egy liter asztaltit rendel.

Eleinte lassan iszogot, mosolyog, tűnődik magában az ügyes, hasznos, agyafurt fogások fölött, melyekre a mester a nap folyamán oktatta a kurzusra kirendelt rendőröket. A második liter bor is felére fogyott már, mikor érzi, hogy karjaiban szokatlan erő feszül, melyől kedvet kapott a gyakorlatok bemutatására. Megragadta jobb kezével a saját bal csuklóját s hangosan kiáltozni kezdett:

— Dzsiu-dzsic! . . . Dzsium-dzsium . . .

— Hát kendet mi lelta? — kérdezte az eddig csendes vendégtől a pohos korcsmáros,

— Dzsiu dzsiu! — kiáltozta Bucok mosolyogva, miközben hirtelen felugrott, megragadta a korcsmáros kövér karját, majd egy hatalmas ütést mért a könyökére.

— Jaj, a karom . . . Megörült kend? Segítség! . . .

— Dzsiu-dzsium — sujt le még egyszer Bucok, mire a korcsmáros is magához tért és hatalmas öklével kellőleg viszonzozza az ütéseket.

— Dzsiu-dzsium — ordítja diadalmamorra Bucok, egy penderülettel a korcsmáros mögé kerül, galléron ragadja s a százkilogrammon felüli ellenfelét, mint a pelyhet kibillegeti az ajtón.

Erre az eddig csendes szemlélők is azt hiszik, hogy Bucok megörült s míg többen elmenekülnek, néhányan körülfogják. Bucoknak tetszik a fordulat s még vadabban ordítja:

— Dzsiu-dzsium . . . közben pedig jobbra-balra osztogatja az ütéseket.

— Telefonozzanak a mentőkért — kiáltja a megrémült korcsmárosné.

— No még az kéne — válaszol Bucok — megbolondultak kendtek?

— Te vagy bolond, örült — rivall rá a korcsmáros és kezében egy hurokra vetett ruhaszáritó kötéllel közeleg felé.

— Soha sem voltam az sógor, — nevet jóízűen Bucok, — hát nem látják kendtek, hogy mit csinállok?

— Dehogy nem, dühöngsz.

— A' hát — válaszol kicsinylőleg — dzsiu-dzsicuztam.

— Félrebeszél, — sajnálkoznak felette az emberek s míg tisztos távolból szemlélik, Bucok nyugodtan visszaül és tovább iszik.

— Szamarak maguk, — szólal meg fitymálva, hát azt se tudják, mi az a dzsiu? Ez a legújabb rendőri *kulzus*. A Wladimir ur tanítja. Muszka ember, oszt jappány országbul gyűtt. Ehun-e. Egy napja tanulunk tőle és csak egy játékból szétvertem a korcsmát. Uram isten, hát ha még a kulzus végire járok.

Közben megérkeznek a mentők s amint megpillantják a szónoklót, felé tartanak a kényszerzubbonynyal.

— Engem ugyan nem fognak meg bolondnak, — kiáltja kacagva és egy egy jól sikerült dzsiu tenyércsapással mindkét mentőt úgy üti nyakon, hogy félájultan rognak a földre.

Bucok ezalatt kiisza a második liter második felét is, fizet és távozás közben így szól oda a vendégeknek:

— No hát Wladimir mesternek érdemes volt Aradra gyűnnie, mert csak sek bolond ember van itt, akiket úgy látom, nekünk rendőröknek kell majd kikurálni ezzel a dzsiu-dzsiummal.

Ez történt meg Bucok András próbarendőrrel a jövő szombaton az első birkózó óra alkalmával és alkalmából.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Gésák, operett. Komlóssy Emma vendégfőléptével. (B. bérlet.)
Szombat: Varázskeringő, operett. Komlóssy Emma vendégfőléptével. (C. bérlet.)
Vasárnap: Este Gyimesi vadvirág, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfőléptével. (A. bérlet.)

* Komlóssy — Germaine. A jó öreg Katalin és zsufolt ház. A legöregebb színházi horoszkopok se merték volna ezt megjósolni, hogy a Katalin operett ilyen nagy érdeklődés mellett kerüljön színre. A nagy érdeklődés Komlóssy Emmának szült, aki egyik legpompásabb szerepében, Germaine hadnagyban mutatkozott be. Végtelenül bájos, elegáns alakítást láttunk ma Komlóssytól, aki játéka mellett gyönyörű énekével még növelte a sikert és aratott viharos tapsokat. A közönség valósággal ünnepelte a kiváló primadonnát, akit minden felvonás után többször szólították a lámpák elé, tisztelettel pedig virágcsokorral lepték meg. Katalint Wlassák Vilma adta azzal a nagystílusú énekművészettel, melyről mindig csak az elragadtatás hangján írhatunk. A közönség tündető melegséggel ünnepelte Wlassákot. Kacagtató figura volt Szathmáry Lansac kapitány szerepében, saját sikerült ötleteivel hangos kacagásba vitte a közönséget. Kedves Anica volt Zalay Margit. A Baranyay nővérek ügyes táncát megisméltették. H. G.

* Komlóssy Emma vendégjátéka. Holnap lép fel másodszor Komlóssy Emma a Gésák Mímoza szerepében. Polly-Polyt Sz. Rontay Boriska fogja játszani. Résztvesznek még az előadásban Ladislay, Leövey, Szathmáry és Zalay Margit. A vendégművész szombati fellépése érdekesség számba megy. Ekkor játsza Komlóssy Emma először a Varázskeringő Franciját.

* A császár katonái. Az idei színházi szezon egyik legszenzációsabb újonságának ígérkezik Földes Imre színműve, a Császár katonái. A darabban a főszerepeket K. Kápolnay Juliska, Szendrey és Keszler játsszák. Az újonságból már javában folynak a próbák.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután az Aranyirodalom kerül színre K. Kápolnay Juliskával és Keszlerrel a főszerepekben. Este Komlóssy Emma a Gyimesi vadvirág-ban lép fel.

* Műkiállítás Aradon. E hó közepén egy tanulságos és tartalmas kiállítás fog megnyitni Aradon, amelyet a jó hírű Eggenberger-féle budapesti műkereskedés rendez. A kiállításon java művészeink vesznek részt egy vagy több művel s már ez biztosíték arra, hogy a hozzánk kerülő gyűjtemény magas művészi színvonalon áll. Elhalt művészeink közül képviselve lesznek: Lotz, Munkácsy, Barabás, Mészöly, Bihari, Ipoly, Kelety, Telepy kisebb-nagyobb művekkel. Élő művészeink közül részt vesznek: Badits, Balló, Bachmann, Bencur, Éder, Edvi-Illes, Gergely, Hány, Innocent, Komáromy, Kézdi-Kovács, Koszkol, Kriesch, Margittay, Mendlik, Pállik, Pálya, Peske, Patáky, Spányi, Tölgyesy, Tull, Tury, Vágó, Vastagh Géza, Vastagh György. Az előadást részletfizetés mellett is eszközölni fogja a cég, hogy ezzel is hozzáférhetőbbé tegye a vásárlást.

* Jótékonycélu előadás az Urániában. Pénteken este a rendőrség és tűzörség nyugdíjpótlé és segélygyűlése javára előadást rendez az Uránia-színház. Jézus élete és halála, a nagyszerű biblikus dráma kerül előadásra, ugyanabban a gondos rendezésben, mint amilyenben ez a kiváló darab sikerült aratta az Urániában. Ez lesz a nagyszerű darabnak utolsóelőtti előadása, ezenkívül még csak szombaton este ad-

ják elő Jézus életét és halálát. Az aradi rendőrség buzgó szolgálataival rászolgál a közönség támogatására és amellet, hogy saját magának is nagy szórakozást szerez, filéireivel a rendőrség jótékonycélu intézményét is támogatja.

* Mozgófénykép előadások. Az Uránia színház igazgatósága a Jézus élete című hatalmas kép mellett kiváló gondot fordít a rendes mozgófénykép előadásokra is, melyek programszámait a legremekőbb képekből vannak összeválogatva. A pénteki nagyszerű műsor, melynek nagy részét kacagtató képek teszik mulatságossá, még csak szombaton kerül bemutatásra.

A t. Házból.

Izgalom Tisza miatt.

Arad, március 5.

Vége a tiszta magyar világnak a képviselőházban! A megválasztott horvát képviselők előcsapatja megérkezett. Egyelőre négyen vonultak be csak: Supilo Ferenc, a híres, Medakovich Bogdán, a horvát koalíció elnöke, Maszaranics, a távszónok és Roics Milán, aki a magyar iskolát bezáratta Zágrábban.

— Eljöttünk, — mondotta Supilo — hogy a napirenden lévő tárgyakhoz hozzájárulhassunk.

— A többiek nem jönnek el?

Supilo nagyot kacagott.

— Óh, dehogyan nem, — kiáltotta — eljönnek mind egy szál és folytatni fogjuk a harcot ott, ahol elhagytuk.

A négy horvát abban reménykedik, hogy Wekerle miniszterelnök tárgyalásokba fog velük bocsátkozni.

Tisza István bécsi utazásáról szóló hírek izgatták a folyosót. Az a közlés, hogy itt szabadelpártpárti és alkotmánypárti fuzió készül, úgy hatott a Hára, mint a bomba.

Már korán reggel suttogó csoportok foglalkoztak a dologgal.

— Az bizonyos, — mondta Langyel Zoltán — hogy már hetek óta hallok a delogról. Tisza már az ősz óta hetenként kétszer feljött Budapestre hűveivel tárgyalni s emiatt költözött fel decemberben állandóan Budapestre. A Nemzeti Kaszinóban nagyobb pártja van Tiszának, mint Andrásynak.

A függetlenségi párton a legnagyobb az izgatottság.

— Árulás, — beszéltek — ha Andrassy a koalíció háta mögött trafikál a bukott rendszerrel...

Egyszerre kidobják a jelszót:

— Zárt ülést kell kérni, hogy megtudjuk, mi igaz a dologban.

Ezalatt pedig a kormány nagy veritékezéssel készíti a félhivatalos kommunikét, amelyben elmondja, hogy a Tisza István utazásáról közrekerült hírekből semmi sem igaz...

A házszabályrevízió vitája pedig folyik vigan. A karzatok publikuma meglepetten látta ma, hogy mikor a napirend első szónoka felállott, a hírlapírói karzat szorgalmas népe szép nyugodtan letette a ceruzáját, azután kiszállt a folyosóra.

— Hát ennek a képviselőnek a beszéde — tanakodtak — hogyan lesz meg az újságokban, ha az író urak nem írják?

Igen egyszerűen: sehogysem. Az újságíró elefántok jámbor türelmel hordoznak éveken át a hátukon mindenféle népséget és igazán mindegy sokszor nekik: arannyal vagy természetkövel van e tele a szék, amit a nyakukba dobta. De a legjámborabb elefánt is megbí-

csaklik, ha olyan légy szemtelenkedik az orra körül, amelyik az ő véréből póffeszkedett meg.

Körülbelül így lehet magyarázni azt a dolgot, hogy ma a házszabályrevízió vitájának első szónoka csak a saját gyönyörűségére mulatott. Az ország — nem fog megtudni róla semmit.

Aktuális problémák.

A konyha tündére és egyéb nőkérdések.

Arad, március 5.

Kaphattuk volna a következő sorokat, ha úgy tetszik, akár gyöngéd női kezektől is:

Igen tisztelt szerkesztő ur, tegnap ezen a helyen egy hosszú, de merész levél jelent meg, melyben egy bájos aradi hölgy egyszerűen tönkresilányított minket, szegény feministákat. Ah és óh, kedves szerkesztő ur, ah és óh, mert ezt nem vártuk, legkevésbé sem vártuk. És mégis megtörtént. Három hosszú hasábon értett félre minden feminizmust F. I. kisasszony, három hosszú hasábon hivatkozott különféle bácsikra, akik közül az egyiknek fekete bajusza van, a másik ellenben szellemes és francia. Apropos, mondja, szerkesztő ur, láttott már maga franciát, aki nem szellemes? Tehát, hogy a bácsikra visszatérjek, a bácsik megtették kötelességüket, szerepeltek mint érvek és bizonyítékok, a bácsik kitűnően működtek. Nekem, sajnos, nincsenek ilyen fekete bajusszal felruházott érveim, én kénytelen vagyok bajszatlanul felsorakoztatni a magam kis mondkáit, hogy F. I. kisasszonynak bebizonyítsam a tévedéseit.

Hogy az elején kezdjem, mi, feministák ijednénk meg legjobban, ha holnap beütne a teljes egyenjogúság. Én, kérem, feminista vagyok, de nagyon felháborodnám, ha holnap nem kelne fel egy udvarias ur a lóvonati ülőhelyéről, hanem állni hagyja. Nem is akarjuk mi, hogy máról holnapra képviselőválasztók legyünk, hogy minden jogból máról holnapra kijusson nekünk is. Eilsmerem, hogy rendszertelen és zabolátlan a gondolkodásunk, hogy fizikailag nem termettünk ugyanolyan jogok gyakorlására, mint a férfiak. De kérem, én ismertem, nem személyesen, csak hírből, — valami Darwin nevű urat, aki azt állítja, hogy minden teremtetett lény az életviszonyaihoz képest fejlődik fizikailag is. Igen, rendszertelenek vagyunk, de F. I. kisasszony aligha biztosíthatna engem arról, hogy azok is maradunk, ha az életviszonyaink mások lennének. Az ökörd példának okáért a legtrikább esetekben van kopolyával felszerelve, holott, ha vízben élne, valószínűleg neki is meglenne ez a kitűnő testrésze. Kérem, ne tessék félreérteni, nem akarom a nőket ökörhöz hasonlítani, de meg akarom értetni, hogy minden fejlődés csak a külső körülményektől függ. És ha arról van szó, hogy egy — mondjuk — fekete bajuszos bácsi gőge elokvenciája kedvéért szegre akasztjuk összes elveinket, — hát édes istenem, — mondjuk, hogy így van. De hát, kedves szerkesztő ur, maguk, erős, harcoló és zord férfiak nem akasztják-e szegre összes elveiket egy édesen pisze orrocsonkára néhány barna, szőke, vagy tudomisenmicsodaszín hajfűrt kedvéért? Pedig maguk férfiak, azaz inkább: Férfiak, nagy F be-

tüvel. Tulajdonosai az összes jogoknak, urai a világnak. Ha maguknak szabad egy pizse orrért ilyen áldozatokat hozni, miért ne volna szabad nekünk is azért a — mondjuk — fekete bajuszért? Hiszen mi csak annyi jogot kérünk, amennyi maguknak van, tehát magától értetődik, hogy a kötelességből se vállalunk többet, mint a maguké. Kivéve egyet. A gyermekeinket nem hagyjuk férfiak által megszülni.

Aztán az a „rabszolgaság”. Hát ne iséljük, hanem valljuk be nyíltan, hogy a rabszolgák nem mi vagyunk. A férjcskénk sokat dohányozik? — Drágám, a doktor azt mondta, hogy a füst megárt a tudósnak! És a drágám ijedten dobja el a megkezdett szivart. A zsarnokok mi vagyunk, mi, elnyomott nők. És a nők egyenjogúsága a férfiak érdekében volna a legkíváncsiabb.

A jövődő asszonyát elképzelni: hej, könnyű dolog, nagyon könnyű. De a jövődő leányait tessék elképzelni a mai világszonyok között! A leányokat, akiknek nem jut gondoskodó férj, nem jut ember, aki megcsinálja azt a közhelyi vált puha család férjéket. A jövődő leányait, akik tömegestül tódulnak a kenyérkereső pályára, akiknek a homlokába idő előtt ráncot vág a holnap kérdése. Hiszen jó volna, nagyon jó volna, ha minden nőt mesterségesen lehetne — pardon a csunya kifejezésért, — az anyaságra tenyésztetni. De az élet nem indul teóriák után. Az élet, vagy mondjuk, a gyomor, nem törődik azzal, hogy a nő vérszegény-e, vagy sem? Sőt, ha vérszegény, annál inkább táplálkoznia kell. A mi háziorvosunk gyakran szokta megtermett leányokra mondani:

— Micsoda medencecsontja van! Az isten is anyaságra teremtetted!

De kérem, az a szegény varróleány, aki a mindennapit keresi valami szűrtos műhelyben, nem gondolhat arra, hogy a medencecsontját fejlessze: annak kenyér kell. A nőkérdés, az emancipáció kérdése voltaképpen kenyérkérdés. Amíg minden száz leány közül egy férj nélkül marad, az az egy századrész élessé, akuttá és sürgetővé teszi a nőkérdés megoldását. Mert aki dolgozik, aki a termelésben, ebben a fontos nemzetgazdasági funkcióban szerepet játszik, azt megilleti a társadalom minden joga. És ha lesz jog: a rendszertelen, szabálytalan nő hozzá fog szokni a joghoz, amint hozzá szokott a kötelességekhez is.

De tulságosan komoly lettem, bocsásson meg érte, kedves szerkesztő ur. Hát nem bolondság Darwint és a nemzetgazdaságtani törvényeket szembeállítani a F. I. kisasszony szellemes bácsijával, aki valahol valamit mond, ami a feminizmus ellen szól. En ismerem valami Bebel nevű szellemes bácsit, aki erről az ügyről egy egész kötetre való irt össze: melegen ajánlom a feminizmus ellenségeinek figyelmébe.

Az inkognitóm pedig én is megörzöm. Mert édes istenkém, mit szólna az uram, ha észrevenné, hogy ilyen komoly ügyekkel foglalkozom? Vége lenne a tekintélyemnek.

Szerkesztő urnak hive:

Pandora.

HIREK.

Buza Barna.

Ez a név magábanvéve igen keveset jelent. Viselője egy csekély testi és szellemi súlytal rendelkező országgyűlési képviselő, egy azon számosak közül, akik a mai parlament alacsony nivóját oly hűen jellemzik.

Hogy mégis itt külön helyen foglalkozunk vele, annak érdekes oka van. Az ország előtt a jelentéktelenség ködében burkolt kis politikus ugyanis azzal akar állandóan feltűnni, hogy a parlamentben gyakori támadásokat intéz minden liberális intézmény és így a sajtó ellen is. Ez nagyon természetes dolog, hiszen Buza maga is újságíró volt és tisztán kartársainak köszönheti, hogy zabszemnyi kalibere ellenére bejutott a magyar képviselőházba. Itt első dolga volt, hogy a sajtószabadság ellen törő Polónyi csatlósává szegődött és a leghangosabban helyeselt az „éjjeli ügyész” intézményének.

A képviselőház mai ülésén Buza Barna ismét felszólalt, de az ülésről szóló tudósításból senki se fogja tudni, mit beszélt. A haza ugyan nem veszít ezzel sokat, de annyit mégis elárulhatunk, hogy újból a liberális intézményeket, így a sajtót is támadta szokott reakciós modorában. Ennél többet azonban magunk sem tudunk. Nem is akarunk többet tudni a nagyszerű szónoklatról, amely annyira megindította a hallgatóságot, hogy a jobb érzésű képviselők, az összes hírlapírók és a karzati publikum sorából is többen kivonultak.

Legföljebb a hivatalos lap olvasói részesülnek majd abban a szerencsében, hogy a beszédet nyomtatásban élvezhetik, mert az összes fővárosi napilapok politikai tudósítói megegyeztek abban, hogy Buza beszédét bojkottálják.

Ez a kis malőr éppen a közelmúltban esett meg Rakovszky Istvánnal, aki elnöki székből egy alkalommal azt a mulatságos kijelentést tette, hogy a hírlapírók a parlamentben vendégjogot élveznek. Ezután Rakovszky neve sem szerepelt hosszú ideig a napilapok politikai rovatában. Végre ő maga látta szükségesnek a közlekedést: és az újságírók nagylelkűen felmentették a bojkott alól. De valószínű, hogy Buza Barnának nem fognak így egyszerű módon megbocsátani.

Az ő szürke egyénisége lekerül a napi rendről, aminek bizonyára a közönség fog leginkább örülni. A Buza féle szónoklatok ezentúl úgy fognak elhangzani, mint a kiáltó szó a pusztában, a közönség pedig örömmel konstatálhatja majd, hogy reggel kevesebb van az ucalnas és tartalmatlan „politikai” beszédek közül a lapok hasábjain.

— Gyógyfürdő Aradmegyében. Apateleki tudósítónktól azt az érdekes hírt kaptuk, hogy a községben már valószínűleg rövid időn belül gyógyfürdő nyílik meg reumás betegek számára. A Solymossy-uradalomban ugyanis számos kénforrás van, amely rendkívül alkalmas gyógyítási célokra. De nemcsak kén, hanem savanyúvíz források is vannak, amelyeket a birtok régebbi tulajdonosai, néhai Atzél Péter és családja ivóvíz helyett használtak fel. A savanyúvíz forrásokat később betömtek, most

azonban Solymossy Lajos báró ismét furat néhány kutat, amely üdítő savanyúvízzel fogja ellátni a közönséget. A kénforrások szintén hamarosan megnyílnak és ha akad vállalkozó, gyógyítási célokat fognak szolgálni. — A forrásoknak olyan erős a kén tartalma, hogy néhány évvel ezelőtt egy kuttisztító halált lelte az egyik kutban, amelyet meg akart tisztítani. A gyógyfürdő megalapítása már a közel jövőben várható és bizonyára üdvöshatással lesz Apatelek község fejlődésére, de a környék betegeire is, akik nem lesznek kénytelenek idegenben keresni gyógyulásukat.

— A kamatlábat nem szállítják le. Budapesti jelentik: Az osztrák-magyar bank főtanácsa ma Budapesten Bilinski Leon lovag v. b. t. t. bankkormányzó elnöklésével ülést tartott, amelyen elöljáróképen az újonnan megválasztott főtanácsosokat, Prade volt minisztert és Hertelendy Ferencet üdvözölték. Ezután mint minden évben ilyenkor, megalakult a főtanács komitéja. Majd ezzel kapcsolatban Pranger udvari tanácsos, vezértitkár rövid jelentést olvasott fel az év első két hónapjának üzleti eredményéről. Ez alkalommal érintette úgy a hazai, valamint a nemzetközi pénzügyi helyzetét. E jelentés arról tesz említést, hogy a közgazdaságnak forgalmi eszközökben való szükséglete a tavalyi évhez képest egyforma lépést tart. Február végével 274 millió koronával több bankjegy volt forgalomban, mint a múlt év hasonló időszakában. Az új benyújtások sem maradtak a múlt évek mellett. Az 1908. év két első hónapjában 44 millió koronával több váltót számított le az intézet, mint a múlt év hasonló időszakában, azzal a különbséggel azonban, hogy a váltók átlagos lejáratát ideje jelentékenyen rövidebb, mint tavaly, amiből azt a következtetést lehet levonni, hogy a hazai pénzügyi piacon uralkodó feszültség, amely a múlt évben az első két hónapban érezhető volt, megszűnt. A bankkamatlábnak megváltoztatására irányuló javaslatot nem tettek, mert a nemzetközi pénzügyi piacok, de leginkább a hozzánk legközelebb álló német piacokon mutatkozó nagyobb mértékű feszültség elővigyázatára int.

— Harc az általános titkos választói jogért. Budapesti tudósítónk jelenti: Azok a hírek, melyek az általános választói jog tervezetéről kiszivárogtak, igen fölfiggatták Budapest szociáldemokrata munkásait. A szociálisták ugyanis azt hiszik, hogy a választói jog plurális és nyílt lesz. Hogy ezt megakadályozzák, nagy tüntetésekre készülnek. Az első ilyen tüntetés vasárnap lesz. Az arra vonatkozó kibocsátott fölhívás ezt mondja többek között: Ezért ma azt mondjuk, elvtársak, hogy mindent ne tűrjétek tovább. Aki ennyi gátságot némán tűr, az jobb elbánást nem is érdemel. A bekövetkezendő napok legyenek a kiméletlen, a végtetekig menő harc napjai! Az általános, egyenlő, titkos választójog ellen tervezett merényletet el kell temetnünk a merénylet tervezőivel együtt. Ez meg is fog történni, ha Magyarország dolgozó népe akarja! „Az általános, titkos, egyenlő választójog ügyében a hó 8-án, vasárnap délután 3 órakor az Aréna előtt levő téren nagy népgyűlést tartunk. Budapest kluzsorászott, jogtalan népének el kell jönnie erre a gyűlésre. Tízszereket kell kimondani azt a határozatot, hogy a tisztességtelen, fekete választójog tervezetéből nem lesz törvény!”

— A dzsü-dzsicu a rendőrségen. Wladimir, az orosz birkózó mester, ma délután tízenegy órakor a városház ténástermében bemutatta a tanácsnak és a rendőrségnek birkózó művésze-

tét. A bemutatón a honvédegyalozezrednek tisztí küldöttsége is jelen volt. Megmutatja, hogy a rendőrnek nem kell kard, sem pedig fegyver, hogy hivatalát teljesíthesse és ha védelemre szorul, akkor a két keze ügyességével vérontás nélkül is leírhatja akár több ellenfelét is. Akár bicskázni, akár rugni, akár harapni, akár rakoncátlanoknál akaró embert a rendőr Wladimir ügyes módszerével egy fogással is ártalmatlanná teheti. Körülbelül egy óra bosszálgtartott a birkózási gyakorlat, melyet az érdeklődők a legnagyobb figyelemmel kísértek. Újési módszere különösen bravuros. Nem ökölle, hanem a nyitott tenyér élével méri az ütést a fültől alatt a nyakra, a halántékra, lapos tenyérrel a homlokra. Nagy tetszésre talált megállíttatási módszere is. A tanács a legközelebbi közgyűlés elé pártolól fogja beterjeszteni Wladimir ajánlatát, mert belátja, hogy kizsákmítottatlan előnyei vannak a birkózásban kiképzett rendőrlégénységnek. Emeli önértékét, ügyessé teszi és megszabadítja attól a fonák helyzettől, melyben enélkül a letartóztatásokkor kerül. A jelen voltak mind elismerésüket fejezték ki a mesternek ügyes és szellemes magyarázatokkal kísért mutatványaiért.

— **Arad a Maros.** Szászrégenből jelentik: A Maros kiáradt, vízzel és jégtablakkal borította el az országot. A táviró és telefon-vezeték elpusztult. Egy szekeret a kocsisal és a lovakkal együtt az ár elragadt és elsüllyesztett. Berzovai tudósítónk szintén azt jelenti, hogy a Maros hirtelen áradásnak indult. Berzovánál az utolsó huszonnégy órában egy méterrel emelkedett a víz. Ha az áradás még tovább tart, a berzovai szántóföldek veszélynek vannak kitéve.

— **Schönebeckné öngyilkossági kísérlete.** Az allensteini tragédia gyászos aktái még sem záródtak le egészen. Miután Schönebeck örnagy meghalt, Schönebeckné megtévelyodott és Guben öngyilkosságot követett el, úgy látszott, mintha az egész ügy véget ért volna. Most Allensteinből érkezik még egy megrázó hír, mely a rémtettel kapcsolatban van. Schönebeckné, a meggyilkolt örnagy felesége, amikor értesült Guben százados öngyilkosságáról, egy őrizetlen pillanatban öngyilkossági kísérletet követett el. A boldogtalan nőt megmentették, de súlyos sebesüléséből aligha fog fölépülni. Lichtheim könlgsbergi orvosprofesszort hívták a sebesült bűnös asszonyhoz. Tegnap egész délután a beteg mellett volt, de ő sem nyújhatott sok reményt ahhoz, hogy a beteg fölépül.

— **Ethamvadt színház.** Meiningenből jelentik: Az itteni híres udvari színház ma délután fél három órakor a színházi próba után eddig ismeretlen okból kigyuladt és teljesen a tűz martaléka lett. A kár igen tekintélyes, mert a színház nagybecsű könyvtára is porrá égett.

— **Tolvaj katonatiszt.** Budapesti tudósítónk jelenti: A fővárosi rendőrség ma délelőtt letartóztatta Antonovics Pál volt szerb katonatisztet, aki tegnap beállított a budapesti orosz püspökhöz könyöradományt gyűjteni és mikor eltávozott, elvitt egy csomó ezüstkanalat. A detektívek ma délelőtt behozták a főkapitányságra, ahol előadta és okmányokkal igazolta, hogy a szerb hadseregben szolgált és résztvett a szerb királygyilkosságban is. Hét nyelven beszél, és gazdag, előkelő családból származik, egyik nagypatyja miniszter volt. A királygyilkosság után megundorodott a gyilkosoktól. „Péter, ez a királynak nevezett gyilkos fegyenc”, megfosztotta rangjától és azóta tengődik. A rendőrség átkísértette az ügyészség fogházába.

— **A tévedés halottja.** Budapesti tudósítónk jelenti: A Bathien utca 29. számú ház építésénél Szikszay András napszámos ma reggel csákányai háromszor fejbe vágta Fejős Gábor munkást. A szerencsétlen ember vértől borítva összeesett és rögtön meghalt. Szikszay a rendőrségen azt mondotta, hogy Fejöst tévedésből ölte meg, mert ő az éjjeli őr életére tört, akivel az elmúlt éjjel összeveszett. Fejősről hátulról támadt rá és azt hitte, hogy az éjjeli őrt üti agyon. A gyilkos napszámost letartóztatták.

— **Tisztek és diákok botránya.** Varasdról jelentik: Tegnap este egy itteni kávéházban farsangvégi mulatság volt, amelyen tisztek és diákok mulatoztak. Midőn a zenekar a Gotterhaltet játszotta, a koalíciós érzelmi diákok túltetölve ülve maradtak. A felháborodott tisztek kikarták dobni a diákokat a helyiségből. Nagy botrány támadt, a tisztekkel jelenlevő örnagy azonban megakadályozta a verekedést.

— **Leégett gyár.** Bécsből jelentik: A Herman-féle busorgyár, amely egyike a monarchia legnagyobb vállalatainak, ma reggel kigyuladt. Noha a bécsi összes kerületek tűzoltósága kivonult, a tüzet késő éjjelig nem sikerült eloltani. A kár óriási. Az osztrák fővárosban ez a legnagyobb tűzsetek egyike, mert nem volt még példa rá, hogy a tűz huszonnégy órán át tartott, anélkül, hogy azt lokálzálni tudták volna. Az oltási munkálatoknál huszonnégy ember megsebesült.

— **Élve eltemetett család.** Debrecenből jelentik: Megdöbbentő szerencsétlenség történt a közeli Sámson község határában. Bedőlt egy ház, amely egész családot temetett maga alá. A részleteiben megrázó szerencsétlenségnek egy dohánytermelő család esett áldozatul: Mile János, feleségével és öt gyermekével. A ház a folytonos esőzések következtében alapjaiban megrendült. A ház fala tegnap iszonyu robajjal összeomlott és a bentlevőket maga alá temette. A borzalmas szerencsétlenséget csak megtörténése után néhány órával vették észre a szomszédok és hozzáálltak a mentéshez. Az összeomlott falak alól Mile János feleségét és egyik hétéves gyermekét halva húzták ki, míg Mile Jánost és négy gyermekét összezsúzott állapotban, több sebből vérezve emelték ki. A megsebesülteket azonnal ápolás alá vették, a szerencsétlenség két halottját pedig beszállították a debreceni közkórházba, ahol ma felborcolták. A csendőrség megindította a vizsgálatot, hogy terhelje a szerencsétlenségért valakit felelősség.

— **Botrány a berzovai kaszinóban.** E cím alatt részletesen foglalkoztunk azzal a kellemetlen afférrel, amely a berzovai kaszinó mulatságán játszódott le. Mint most berzovai tudósítónk jelenti, kitűnt, hogy a botrányt nem a tisztek inszenálták, hanem a társaságukban volt románok, akik rábírták a cigányt, hogy a „Sti tu” című dalt játssza el. Egyébként a botrány úgy folyt le, ahogy azt lapunk tegnapi számában megírtuk. A berzovai intelligencia körében természetesen nagy felháborodást keltett a kínos affér, amelyről sok szó esik Berzován.

— **Sütemény fertőzött takaróban.** Ilyen cím alatt lapunk tegnapi számában közlemény jelent meg, amelyben a rendőrség híradása szerint Graltzer Bernát süteménykihordó halotti lepel gyanánt használt területtel takargatja be az eladásra szánt cukrászsüteményt. A megvádolt süteménykihordó most kijelenti, hogy a vádat egyik albérllője koholta el, mert a hátralékos lakbért követelte tőle. Egyik érdekmeget hajszoló talibuzgó detektív pedig, aki vizsgálobírói végzés nélkül házmotázást tartott Graltzer lakásán, a kérdéses esőálló ponyvát a padlásról kotorta elő a lomok közül, ahol használatlanul hevert. A méltatlanul meghurcolt ember Vadász Ármánd dr. ügyvéd útján keres orvosiást a rajta esett sérelemre.

— **Szatmári bankok fúziója.** A Szatmári közgazdasági bank rt. február 23-án tartott rendkívüli közgyűlésén egyhangulag elhatározta, hogy beolvad a Szatmári bank részvény-

társaságba. Ugyancsak február 23-án tartott rendkívüli közgyűlésén a Szatmári bank részvénytársaság szintén egyhangulag kimondta, hogy a Szatmári közgazdasági bank részvénytársaságot magába olvaszja. Az egyesülés módjait a következők: A Szatmári bank 75,000 koronát tartaléktőkéjéből hozzácsatol az alapítókéhoz s ilyformán azt 375,000 koronára emeli fel, továbbá a Szatmári közgazdasági bank részvénytársaság részvénytel becsérelése céljából további 250,000 koronával emeli fel alapítókét és így a művelet után az alapítóké 625,000 korona, a tartalékok pedig 110,253 koronára rúgnak.

— **Rumcompositio** 1 literhez 20 kr. *Likör aroma* 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznl. 191

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi kereskedő-íffak bárendező bizottsága február 29-én tartott jótékony célú bálján a következők voltak szívesek felülfizetni: 20 koronát: Aradi Eleő Takarékpénztár, Hegyi Albert, Kneffel Lajos, Törley József és Társa. 10 koronát: Andrányi Károly és Fiai, Bing Bde, Biharzilági olajipar r. t., Fleischmann Jenő, Fleischmann Sándor Debrecen, Funkelstein József, Felmayer István és Fiai Szekesfehérvár, Frank H. Fiai Kassa, Goldschmidt Sándor, Lukács A. Ferenc Budapest, Neuman Testvérek, Steinbach Sándor Temesvár, Zombolyai hengergőzmalom r. t. 5 koronát: Andrányi Kálmán utóda, Aradi polgári takarékp., Aradi ipar és népbank, Adler Andor, Berger Albert, Berger Manó Temesvár, Bing és Löbl, Daimel Lajos, Deutech Mór, Eles Armin, Eles Béla dr., Freud Fülöp, Felmayer és Társa Bécs, Gedeon János, Grünwald Samu, Gschwindt-féle rt. Budapest, Halpern Miksa, Keppich Zsigmond, Kell Manó cég, Kohn S. N., Kürt József, Klein Dénes és Társa, Klein Berthold, Magyarai Ferenc, Magyar Fém- és Lámpaárugyár Bpest, Meer Ármán, Müller Testvérek Budapest, Neukirchner Druckfabrik Bécs, Oravetz János, Perutz Testvérek Budapest, Pohl Ödön, Ransburg Sándor, Rolfs és Társa Bécs, Sági Henrik, Sugár Jenő dr., Szenes Soma, Széchenyi gőzmalom, Schwartz Simon Fiai és Társa, Tedeschi Viktor, Vojtek és Weisz, Wallinger József. 4 koronát: Lészay Sándor. 3 koronát: Cukor László, Faerber Lajos, Földes Kelemen, Frank Leó, Glük Károly, Hoffmann Antal, Hoffmann Sándor, Illies Testvérek, Maresch Gyula, Márton és Hirsch, Pollák Arnold, Pauncz Sándor Bpest, Rothstein Mór, Róth József, Rozsnyay győgtár, Somló Ármánd dr., Schwartz Testvérek. 2 koronát: Domán Sándor, Faragó Rezső, Faerber Vilmos, Frenkel S., Galambos Béla, Herbstein Mór, Hirschl Zsigmond, Kell Lajos, Kresz Emil, Klein Sándor, Linnenberg Károly, Nyáry Vilmos, Simon Béla, Zajonkovszky János. 1 koronát: Deutsch Sándor, Engel Bernát, Guttman Nándor, Köhalmi Béla. Fogadják úgy a felülfizetők, nemkülönben a magyar táncokban közreműködött urhölgyek a rendezőség hálás köszönetét. 1173

TORVÉNYKEZÉS.

§ A Tribuna sajtópöre. Budapesti tudósítónk jelenti: A legutóbb lefolyt belényesi képviselőválasztás alkalmával az aradi „Tribuna”-ban Lascu Demeter nagyváradi ügyvédjelölt ízgató cikket írt a magyarok ellen. Ezért a nagyváradi esküdtbíróság hat havi államfogházra és ötszáz korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítéletet ma a Kuria is jóváhagyta és az összes semmisségi panaszokat elutasította.

§ Visszaélések egy fogházban. Budapesti tudósítónk jelenti: A fővárosi ügyészség fogházában Kisfaludy László, a fogház gondnoka nagy visszaélésnek jött a nyomára. A fogházörök összejátszottak a vizsgálati foglyok családjával, üzeneteket, élelmiszert és egyéb dolgokat közvetítettek. A fogház gondnoka Kürthy Bálint fogházört felüggesszette állásától, egyúttal a fogházörökön kívül vizsgálatot indított azok ellen is, akik az öröket megvesztegették. Holnap ez ügyben szenzációs letartóztatások várhatók.

§ A csernavai vérengzés. Rózsahegyről jelentik: A mai tárgyaláson kihallgatott több tanu Hlinka Anna ellen vallott, azt állítván, hogy ő készítette előre a kórakásokat. Az egyik tanut erre szembeállították Hlinka Annával, aki olyan dühbe jött, hogy a tanut leköpte és leírhatatlan szidalmakkal illette. A törvényszéki elnök a leányt botrányos viselkedéséért száz korona pénzbüntetésre ítélte.

Meglepi a szülőket

a SCOTT-féle Emulsio hatása minden alkalommal, ha azt angolkórban szenvedő gyermeknek adják. A

SCOTT-féle Emulsio

feltűnő gyorsan gyógyítja és izmosítja a gyermeket, erősíti a csontokat és elősegíti fejlődését.

As emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halast — kérjük figyelembe venni.

Ily rendkívüli gyógyhatás valóban csak ilyen kiváló szerrel érhető el. A SCOTT csakis elsőrendű alkatrészeket tartalmaz s az eredeti SCOTT-féle eljárás okozza, hogy hatásában felülmúlhatatlan és nemcsak fiatal és öreg ember, hanem még a halál küszöbén hitt gyermek is könnyen emészti.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti ár- és értéktörzs.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 5

Kevés forgalom. Változatlan árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	12.24—12.25	12.09—12.10
Buza októberre . . .	10.90—10.91	9.89—9.90
Zab áprilisra . . .	7.97—8.98	7.88—7.89
Rozs áprilisra . . .	10.74—10.75	10.62—10.63
Tengeri májusra . . .	6.70—6.71	6.02—6.03

Zárul 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény	644.25
Magyar hitelrészvény	774.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 5. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammmal terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 110—122 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammmal terjedő súlyban 121—122 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammmal terjedő súlyban 121—123 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammmal terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammmal terjedő súlyban — fillérig. Sertéselészék: Március hó 2. napján volt készlet 24.166 darab, március 3. napján felfejtett 346 darab, március 3. napján elszállított 97 darab, március 4. napjára maradt készletben 24.415 darab. A hízott sertés átlag irányszá: Szilárd.

IDEGENEK ARADON.

— Március 5. —

Fehér Kereszt-szálloda. Peobl Jenő Hátszeg. — Weil Rudolf Bécs. — Partos Géza Szeged. — Szauer József Budapest. — Hahn Salamon Budapest. — Béresi Márton Barakony. — Fehér József Sepső. — Brüll Lipót Bécs. — Komlóssy Emma Budapest. — Grünwald Aladár Budapest. — Engel Hugó Bécs. — Berger Izó Bécs. — Horáfeld Károly Budapest. — Leichter Dezső Budapest. — Uhr Bernát Budapest. — Ferschner Ede Grác. — Glück Bertalan Budapest. — Szűcs Sándor Budapest. — Lauróvics Zoltán dr. Mezőhegyes. — Neumann Mór Kézdivásárhely. — Weizmann Zsigmond Lupény.

Központi-szálloda. Nemes Árpád Kolozsvár. — Kiss Arnold Ballassagyarmat. — Schwarzföld Zsigmond Budapest. — Reményi Pál Késmárk. — Homonnay Richárd Budapest. — Molnár Zsigmond Budapest. — Németh Ambrus Tápó. — Rosenfeld Kálmán Budapest. — Havas Norbert Budapest. — Elek Pál Veszprém. — Hollósy Kelemen Diosgyőr-Ménfőcsanak. — Diószegi Károly Sepső. — Háas Géza Budapest. — Kálmán Ignác Budapest. — Rehák József Budapest. — Deutsch Herman Szabadka. — Wertmann Zsigmond Budapest. — Kreiner Samu

Budapest. — Rolyet József Eorossebes. — Simkó László Esztergom.

Vass-szálloda. Hentaller Antal Nagyvárad. — Stern Jakab Nagyvárad. — Kellner Miklós Nagyvárad. — Kelemen Mihály Kunágota. — Gál Odön Szeged. — Weiss Samu Kishalmagy. — Grósz Sándor Puzsér.

Nemzeti Színház.

Péntek, 1908. évi március hó 6-án:

B. bérlet.

B. bérlet.

A gésák.

Nagy operette 3 felvonásban. Irtá: Oven Hall. Zenéjét szer-zette: Sidney Jones. Fordították Fay J. Béla és Makay E.

SZEMÉLYEK:

Reginald	Ladislav J.	Molli Seamora Rontai B.
Cunningham	Faludi K.	Tekmini Kulcsar L.
Vun-Chi	Leövey Leo.	Julietta Zalai Margit.
Immári márk	Szathmári Á.	Lady Constans Benkőné P.
Mimoza	Komlóssy E.	Worthington Leöveyné.

Kamatok este 7 és fél órakor.

Uj műsor

Kacagató képek.

11 kép.

Csak vasárnapig.

11 kép.

Uránia színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. március hó 6-án, pénteken:

1. Utazás az északi sarkra. (Műveltség.)
2. Önfeláldozás. (Drama.)
3. Szívhez szóló zene. (Kacagató.)
4. Szegény tanító. (Dramatikus.)
5. Sisakba zárva. (Kacagató.)
6. Próba-babák. (Műveltség.)
7. Az illatos szivar. (Kacagató.)
8. Kis árva. (Drama.)
9. Margitka a kaszárnyában. (Kacagató.)
10. Lyoni játék. (Sportkép.)
11. A doktorné ferje. (Műveltség.)

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Csakrész.

Este fél 9 órakor, felemelt helyekkel: József Glóze és halála. Bibliás drama 3 szakaszban.

— Még csak három napig. —

NYILTTER.*

Nyilatkozat.

Alólirott Lefkovits Ármán, mint Weiss Gellé férje, kijelentem, hogy feleségem az egyik színésznek küldött névtelen levél írását teljesen indokolatlanul vállalta magára, mert a levelet Fischer Regina kisasszony írta Révész Henrikné rábeszélésére. A küldöndőt Révész Henrikné és Tilger Árpádné közösen írták. Révész Henrikné azzal presszionálta Fischer kisasszonyt a levélírással, hogy ő, t. i. Révészné, haragban van az illető színész feleségével s szívesből kívánja, hogy az ijedelem stb. következtében szívgyöcsöket kapjon. Révészné kijelentette sógornőnek Weiss Paulát, hogy ha valami következménye lesz az ügynek, az összes anyagi és erkölcsi felelősséget magára vállalja.

Lefkovits Ármán.

* Az ezen néven alatt közzétett nem vállal felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Alólirott mélyen gyászoló család fájdalmas hangon mond köszönetet mindazon nemesszívű rokon, jóbarát és ismerősnek, kik felejtethetetlen nőm, illetve anyá, anyós, nővér, sógornő és nagyanya néhai Schönfeld Jónásné szül:

KOHN TERÉZ

1908. évi március 1-én d. u. végbement temetésén megjelenésükkel fájdalomukat enyhíteni szívesek voltak. Különös köszönetünket fejezzük ki továbbá Laendler Aladár, gőzfűrészes gyáros urnak, mint főnökünknek, Heller Soma igazgató urnak és a cég egész tisztai karának, kik drága halottunk ravatalára koszorút helyezni kegyeskedtek és végül az aradi izraelita betegápoló- és temetkezési testvér egyesület (Hevra Kadischa) és az első aradi betegsegélyző és temetkezési egyesületnek.

Arad, 1908. évi március hó 4.

A gyászoló család

1100

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-utca sarkán, a színház főbejáratával szemben, Zrínyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad és vidéke nagyrabecsült közönségét, miszerint a közelgő idény be-áltával raktáromat minden-nemű bőrökkel felszereltem, melyből a legazsabb és legjobb kivitelű 531

uri és hölgy cipőket

készítek,

miért is becses rendelésüket kérem vagyok kitűnő tisztelettel

Wolf J.

uri és hölgy cipész.

Eladó sarokház Makón.

Kálvária-utca 374. sz. alatt

élénk forgalmu helyen, italmérésű üzletnek is igen alkalmas

sarokház

padolt szobákkal, szabad kézhől

jutányos áron eladó.

Ertekezhetni ugyanott

Szabó Ferenc

tulajdonossal.

1172

Olcsó árak, nagy megtakarítás!!

Angol öltöny és felöltő szövet újdonságok megérkeztek a kizárólagos posztó gyári raktárba

Leich er és Fleischer

Arad, Szabadságtér 17.

Angol női costum kelmék nagy választékban

Műhely áthelyezés!

Kenderesy és Paladics

épület- és bútortasztalosok

Arad, Deák Ferenc-utca 33. sz.

(Helm-ház.)

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek becses tudomására adni, miszerint

üzletünket

a jelen kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Elvállalunk épület, bútortasztal, iroda és bolti berendezéseket a legdiszesebb és a legegyszerűbb kivitelben.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Tisztelettel

948

Kenderesy és Paladics.

Vevők és bérbevevők

semmiféle jutalékot

nem tartoznak fizetni.

Colophon István

ügynöksége

Arad, Kölcsey-utca 3.,

vagy a városi kávéház.

Eszközül szállodák, vendéglők, földiek, szőlők, házak bér- és eladását, valamint borok és szesz italok eladását. — Ugyszintén

amortisációs kölcsönök

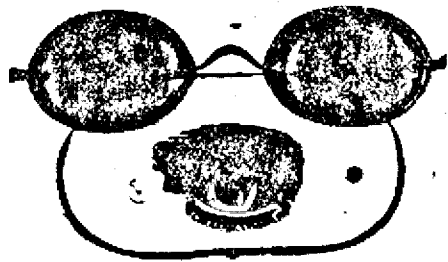
a legolcsóbb kamattal melletti kiegészítését előleg nélkül, ehhez csak a birtokos és telekkönyvi kivonat kell. — Több emeletes magán- és bérház 8—10%-ot jövedelmező, olcsón és kedvező feltételek mellett eladó. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás 861

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrássy-tér és Waltzer János-utca sarkán

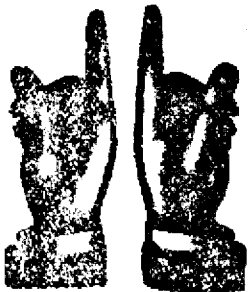

Élénk és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látszereseket a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsipesz és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekerésként csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2418

Szemüvegek és orrcsipesz szerinti azonnali készíttetnek.

TEA SZEZON!

Legzamatosabb
TEA és RUM.

Vejtek és Weisz
drogériájában
ARAD.

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmúlhatatlan
a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

Ára egy üvegnek 2 korona. 241

Fagydaganatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére

kitűnő hatású szer a Hajós-féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fillér.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegje 70 fillér.

„Never” amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb óvszer. 6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-tér 22. sz. a magvázai szemben.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

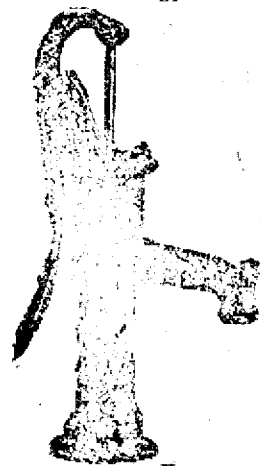
a hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár-árakon.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, csőkek és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyú nem rozsdul és a bort nem zavarhatja, a gépezet jó működésért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tűzi fecskendők

Selyő szelepekkel. Kösz-geknek legalkalmasabbak.

mert homokos és sáros víz használata sem tagadja meg a szivattyút, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csövek és a legjobb minőségű bőr-
gummirezert,
kenderes- és
a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és

jobbak, mint

bármely más

vagy külföldi

gyárban.

Önig Otto

M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyú készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Városi hirdetmények.

3874—1098. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. belügyminiszter ur 92932/V. a. 1907. sz. rendeletével felosztatott magyarországi cipész-csizmadia munkások és munkások szakszervelete aradi helyi csoportjának elkobzott ingóságai u. m.: asztalok, székek stb. irodai felszerelések f. évi március hó 16-án d. e. 10 órakor a városházán megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatni fognak.

Arad, 1908. évi március hó 3.

Sariot,
főkapitány.

3872—1908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. belügyminiszter ur 92672—907. V. a. sz. rendeletével felosztatott magyarországi vas- és fém munkások központi szövetsége aradi helyi csoportjának elkobzott ingóságai u. m. asztalok, székek stb. irodai felszerelések f. évi március hó 16-án d. e. 10 órakor a városházán megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatni fognak.

Arad, 1908. évi március hó 3.

Sariot,
főkapitány.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Üzleti könyvek,

u. m.: strazzák, főkönyvek, stb. gyári raktára. Ügyvédi nyomtatványok teljes lerakata. Irodai felszerelések legelőnyösebben szerezhetők be Kerpel Izó könyv- és papírkereskedésében, Aradon. 212

Lipót-utca 10/a. számú

magányos ház nagy kerttel, minden órában kiadó. Bővebbet özv. Gömör Józsefnél, Kovaszinc. 1143

Gyárfelosztásnál

vásárolt vétel folytán kiárusítunk valódi len levélpapírost selyempapírral bélelt borítékkal, legdivatosabb alak és színekben 50%-al a beszerzési áron alul. Ingusz I. és fia könyvkiadóhivatala. 201

3 emdeni tenyészlúd,

1 gunár, továbbá 2 orpington tyúk, 1 kakas eladó. Bővebbet Fábian-utca 8. sz. alatt. 1154

Eladó

teljes felszereléssel és jó karban levő 6 lóerejű m. áll., 6 lóerejű Garreth, 4 lóerejű Umrath gyártmányu cséplő garnitúra Kaufman Sándornál Arad, Boros Béni-tér 7. szám. Ugyanott életbiztosítási ügynökök alkalmaztatnak. 1155

Gőzmalom eladó!

100 mm. napi őrlő képességgel és vasmőrlésre berendezve. stabil géppel eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál Pollak Ferenc, Szemlak. 1171

Édes szavai meghatottak

mert meggyőzték arról, hogy szépsége és esze mellett van meleg szíve is. Tehát legyen jó vezércsillagom! Követem! Az ablakhoz nem köszönt fel, de az utcán kérem köszöntésemet fogadni. Egy farsangi mulatságon reméltem ott találni, csalódtam. Mikor beszélhetünk egyszer két szót? 1174

Szépirodalmi ujdonság!

Érdekes új kötet jelent meg az olvasókörzönség kedvenc írójától

Zöldi Márton-tól

„A Pápai gróf”

cimen.

Harminc pompás humorral megírt érdekfeszítő novella.

A finom kiállítású vaskos könyv ÁRA 3 KORONA.

Zöldi Márton könyvét fiatal lányok is olvashatják, mert mentes a divatta vált pikáns irálytól.

Megrendelhető a kiadótól:

Győző Andor

könyvkereskedő

BUDAPEST, V., Váci-körút 40., vagy a helybeli könyvkereskedésekben.

30 napig

maradnak érvényben ezen rendkívül mélyen leszállított

OCCASIO ÁRAK!

Csak elsőrendű minőségű áruk olcsó árban!

Egy vég vászon kitűnő minőség	frt. 3.15
Rumburgi vászon uri nadrágra vége	frt. 3.85, 4.45
Teljes vég királyvászon női fehérneműre, vékony szálú	frt. 5.80, 6.65
Cégen: különlegessége 50 rőfös rumburgi vászon minden célra alkalmas	9.75, 11.75
Teljes vég kanavász szintartó kitűnő minőség	4.90, 5.50, 6.50
Teljes vég chiffon kitűnő minőség	4.80, 5.50, 6.50
Teljes vég chiffon Schroll legfinomabb	6.85, 7.90, 8.95
Lepedővászon egy szélben varrás nélkül	6.85, 7.50
Lepedővászon gyepen fehérítve	9.50
6 személyes céna damaszt étkező teríték, abrosz és 6 szalvéta	1.85, 2.85
12 személyes céna damaszt étkező teríték, abrosz és 12 szalvéta	5.—, 6.35
6 személyes szebbnél-szebb céna damaszt kávé-teríték abrosz és 6 szalvéta	1.35, 1.66, 2.85
6 darab céna damaszt óriási törülköző	frt. 1.44
6 darab vászon pohártörő	frt. 88.—, 1.25
6 darab flanel pohártörő	kr. —.48
Alkalmi vétel rouge paplan most	frt. 2.72
Selyem klott óriási paplan, vattás	frt. 3.95
Flanel takaró gyönyörű mintákban	frt. 1.25, 1.65, 2.25

Uri fehérneműekre.

5 rétü kézelő színes, vagy fehér	24 kr.
R. R. 5 rétü uri gallér, darabja	frt. —.16 kr.
Tartós uri ing, sima, divatos mellel	— 98 kr.
D. D. Schifon uri ing, sima, redős vagy piké mellel	1.12 kr.
R. R. Schifon diszes, sima, redős vagy piké mellel	1.32 kr.
R. R. Schifon háló ing	1.13 kr.
Tirol körper uri alsó nadrág	68 krajcár.
Francia szabásu himzett, gombos uri nadrág	85 kr.
6 darab kitűnő vászon zsebkendő	49, 65, 78, 95 kr.
Fegyhazi kötött uri harisnya most	12, 22, 29 kr.
Kötött gypju uri harisnya most	35, 42, 46 kr.
Tartós uri esernyő	1 frt. 25 kr.
Mindenki vegyen nyers selyem elegáns esernyőt most	1.75.

Valamint összes raktáron lévő áruk minden versenyt felülmúló olcsó árban.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Meg nem felelő áruért a pénz visszaadatik.

Reiner S. Sándor

alkalmi áruháza

Szabadság-tér 15. sz.

A nagy forgalom miatt mintákat nem küldhetünk.

A legjobb

fedélcserép

Politzer Jonás

cserépgyárában kapható

Magyarcsanádon (Gsanád m.)

Posta, távirda és vasutállomás.

Földbirtokosoknak alkalmas

nagy uri ház,

nagy magtár, borpince, istálló s hozzá tartozókkal szabad kézből

eladó.

Bővebbet 939

Tökölly Imre-utca 40. sz.

Kitűnően égő nagy hőfoku

HAZAI KŐSZÉN

mm.-ja 3 kor. 40 fiil.

házhhoz szállítva (legalább 5 mm. vételnél) 3.60 kor.

Kapható:

Engel Gyula

Boros Béni-tér 29. és Lövész utca 1. a.

üzleteiben.

Telefon 521. és 175. 13

Segéd

perfektt kiszolgáló, jó külsejű, csak 24—25 évesek ajánlatait kerjük. 1159

Rosenblüh H. és Társa divatáruház.

Kerekes Pál

gép harisnya kötészete

ARAD, Kossuth-utca 66. szám.

Elfogad megrendeléseket új harisnyák megkötésére, használt harisnyákat megfelelő-re. Készít mindennemű férfi női és gyermekharisnyát minden színben és erősségekben. Továbbá gamasnit, alsószojnyát, keztyűt, gyermek ruhát, alsó inget és nadrágot trikót, derékat, balósapkát, térdmelegítőt stb. 501